

*hem*varnet⁰⁰ 3 2002

**Hemvärnet
rustas inför
nytt C-hot**

**Skalskydd
på jägarmanér**

Remiss: HV blir MD-gruppens hammare

Debatt: Fel att diskriminera reservare

IT: Täpp till säkerhetshålen!

Foto: Ulf Ivarsson

Möte med hemvärnet

Jag mötte dem i Västmanland för några veckor sedan; Sven-Erik, Anders, Anita och Stefan. De ingår i hemvärnsförbanden där.

Sven-Erik står invid den rödmålade paviljongen på skjutbanan. Han har just utspisat lunch och väntar på eftermiddagspasset. Det skall bli sjukvårdsövning och sedan NBC-tjänst.

Sven-Erik mår bra. Han trivs bland kompisarna och lunchen har, som alltid, smakat gott.

"Jag blir snart 65," säger han. "Men jag tänker inte sluta än på ett tag. Vi har så jäkla kul ihop, grabbarna och jag. Vi har varit med länge, vet du."

Han plirar finurligt på mig med sina pigga ögon. Han bär uniformen väl, men har civil jaktmössa på huvudet. Grått skägg, med rondör som anstår åldern.

"Hur mycket skjuter du med din Ak?" frågar jag.

"Tillräckligt," säger han. "Men jag ser inte så bra längre. Jag är gammal kpistskytt, vet du. Tävlade och så."

Vi hinner inte prata längre. Övningsledaren kallar till övning och Sven-

Erik lommar iväg med polarna. De skrattar och slår varandra i ryggen; grabbar som är ute och har kul. Det gamla, trygga hemvärnet. Så himla viktigt även inför framtiden...

Anders är trettiofyra år yngre. Han leder sin pluton när den tar och säkrar ett viktigt skyddsobjekt. Terrängen är solkigt grå, i gränsen mellan vinter och vår. Anders rör sig snabbt mellan träden, håller blick på soldaterna, ger tecken och talar lågmält i radion.

Han har koll. Han bär utrustningen som om han aldrig har gjort annat; första förband tejpat vid axelremmen, hjälm doket "surat" och maskeringsfärgen noga applicerad. Han har varit med i hemvärnet i fyra år och avancerat snabbt. Undra på det.

"Jag tycker att det här är både meningsfullt och roligt," säger han och lättar på hjälmen. "När man ser att plutonen fungerar så bra..."

"Har du varit i internationell tjänst?" frågar jag, och kan ana svaret.

"Bosnien," svarar han kort. "BA 02."

Han blir rastlös. Har

inte tid att prata längre. Det finns mycket kvar att göra; hundpatrull skall ut, larmmineringar upp och poster kontrolleras. Anders drar iväg. Han är vårt nya hemvärn.

Anita är lotta och ingår i bataljonsstaben. Hon och hennes kollegor är med när bataljonschefen gör en föredragning. Men hon bär ingen utrustning utöver uniformen. Hon får inte visa upp sig; inte redovisa vad hon vet och kan. Hon får inte utlopp för sitt engagemang och intresse. Och det säger hon till mig.

"Vi får öva för litet! Vi måste ju träna i rätt miljö. Annars förlorar vi både förmåga och självförtroende. Hur skall vi kunna engagera nya om vi inte övar?"

Anita är på G. Jag blir nästan upprörd. Varför kan vi inte ta tillvara denna entusiasm? Varför får inte Anita och hennes kompisar vara i selen denna söndagsmorgon; med telefoner och Emma-datorer, med M-blanketter och lägeskartor. Det vore väl inte att begära för mycket?

"Vi vill ju så gärna vara med om litet häftiga saker, litet annorlunda än i det

vanliga livet," säger hon litet urskuldande, orolig att hon kanske har verkat alltför negativ.

Tacka fanken för det. Ställer man upp frivilligt måste man ju få öva oroligt. Vi måste ta hand om Anita och alla hennes tusentals kollegor i avtalsorganisationerna. De är viktiga för hemvärnet.

Han har på ryggen gevär. Hjälmen är tillbaka-kaskjuten i nacken och han pekar och berättar; om sitt förband och om den övning han leder.

"Hur hinner du med allt?" frågar jag.

"Jag hinner inte," säger Stefan och flinar. "Men man måste ju." Han är distriktschef i det civila och kompanichef i hemvärnet.

"Jag tycker att det är så roligt," fortsätter han. "Och med bra ställföreträdare och kvartermästare och plutonchefer så går det ju."

Han har varit med i fjorton år och sprudlar fortfarande av entusiasm. Jag gissar att han är runt de fyrtio. Han är en av kotorna i hemvärnets ryggrad; en av de många chefer som avsätter massor av oavlönad fritid för att förbandet skall fungera. För att övningar och utbildning skall bli bra och för att killar och tjejer skall trivas. Utan honom, och sådana som han, skulle det inte bli mycket av vårt hemvärn.

Fyra ansikten. Fyra människor. Bland tusentals. I deras engagemang och insats finns hela hemligheten med hemvärnet. Där finns andan, kraften och – om de får bra träning – förmågan och styrkan att försvara hembygden.

Oavsett vilken utveckling vi vill åstadkomma, och vilka förändringar vi vill göra, så måste vi anstränga oss för att leva upp till dessa människors förväntningar och visa uppskattning för deras insats.

Mats Welff,
rikshemvärnschef

Frivillig beredskap ger andrum

I djupaste fred höjer hemvärnet beredskapen. Soldater i Jönköping jagar bort sabotörer från Telias kontor under en övning.

Beredskapen anpassas till lågkonflikthoten och samtidigt föreslås hemvärnet få bevaka civila skyddsobjekt.

Hemvärnet kan täppa till luckorna i försvarets beredskap och detta är möjligt redan med dagens lagstiftning hävdar överste Lennart Klevenparr, stabschef i södra militärdistriktet, som utreder frågan.

Efter förbandsnedläggningarna finns under delar av året inga värnpliktiga inne eller också är de för gröna. Periodvis har Försvarmakten därför inga markförband att sätta in för att få andrum i krislägen. Hemvärnsmannen är bara skyldig att tjänstgöra under hemvärnsberedskap, något som aldrig anbefallts – inte ens under andra världskriget.

– Att skriva om förordningen är svårt och tar tid, men det behövs inte. Vad som krävs är dels en ändring av Försvarmaktens interna regler, dels avtal med arbetsgivarna. Om vi ska få frivilliga till detta måste också ersättningen vara i paritet med prestationen, säger Lennart Klevenparr.

Deltidsbrandmän får lämna arbetsplatsen vid larm och en fast ersättning för att ständigt vara till hands.

I utredningen tänker man sig en liknande lösning för hemvärnet vid fredstida störningar. Uppgifter som nämns

är att bevaka eller skydda objekt eller transporter.

Särskilda beredskapskontrakt föreslås som löper på högst sex månader vid en beredskap på 48 timmar. Utredningen har även funderat på att minska avtalstidens längd och höja ersättningen ju kortare inställelsetiden är – 48, 24 eller 6 timmar.

Ingen insats bör enligt utredningen omfatta mer än sju dagar, varav fem arbetsdagar. Därefter ska soldaten få göra uppehåll minst en vecka innan han är i elden igen.

Kostnaderna hålls i schack genom att antalet kontrakt anpassas till lokala förhållanden – storstäderna och andra nyckelområden prioriteras.

Blir det här en exklusiv uppgift för hemvärnets insatsplutoner?

– Nej, även annan hemvärnspersonal som har tid kan komma ifråga, säger Lennart Klevenparr.

Gör ingen skillnad

Det har under åren gjorts stor affär av att hemvärnet inte får utnyttjas för att bevaka civila anläggningar trots att skyddslagen inte gör skillnad på militära och civila skyddsobjekt och militär personal får användas i båda fallen – det beror på hur objekten klassas. Motiven är starka för att rätta till denna konstighet.

– Det är ju så att även militär verksamhet försörjs av till

exempel kraftledningar och fiberoptiska nät, vilket gör försvaret lika beroende av den civila infrastrukturen som övriga samhället, säger Lennart Klevenparr.

Haken är att Försvarmakten själv har bestämt att militära skyddsvakter inte får sättas in i dessa sammanhang. Därför förordar nu Lennart Klevenparr en snar ändring så att militärdistriktschefen kan beordra insats av hemvärnet efter klartecken från överbefälhavaren.

– Detta borde ha gjorts i samma stund lågkonflikthoten blev viktiga för vår försvarsplanering.

Strider inte mot

Idén strider inte mot förbudet att använda militär mot civilbefolkningen, menar Lennart Klevenparr.

– Vi ska slåss mot kvalificerade sabotageförband, detta har ingenting med polisiära uppgifter att göra.

Beredskapsutredningen ska vara klar till semestrarna och innan dess har en handfull avdelningar på högkvarteret, MD-organisationen och även rikshemvärnsrådet fått säga sitt.

Den viktigaste parten att övertyga är förmodligen arbetsgivarna. Lennart Klevenparr kan tänka sig att de faller för argumentet att de får högre status på personalen.

Text & foto: Ulf Ivarsson

Ovanligt många

gruppchefer har utbildats i Norrbottensgruppen i år. Flertalet av de 16 som gick kursen i Boden i mars tjänstgör sedan tidigare i befattningen.

Nedladdning. Nr 1 och 2/02 av denna tidning laddades ner från nätet i 5 200 respektive 5 700 exemplar – många säkert av otåliga läsare som inte orkade vänta på att få papperstidningen i brevlådan.

Den pågående vapeninventeringen har fått utsträckt tid till den 1 mars 2003. Det är kompanicheferna som bär ansvaret, men plutonchefer får hjälpa till att kontrollera att vapnen finns.

Röda korset i Stockholm skrev brev till 5 000 kompani- och plutonsjukvårdare utan krigsplacement och erbjöd dem 24 timmars kompletteringsutbildning för placering i hemvärnet. Resultat: 30 nya hvsjukvårdare.

Från den 1 juli höjs dagersättningen från 50 kronor till 66 kronor.

Fräschare mc. Under 2002 får FMCK, Frivilliga motorcykelkåren ytterligare 1100 automatsväxlade Huskvarna. Totalt förfogar FMCK därmed över 2000 maskiner av detta märke. De äldre Jawamotorcyklarna skrotas efterhand.

64 skallgångar hann hemvärnet i mellersta militärdistriktet genomföra 2001. Södra militärdistriktet rapporterar 48, i norr letade man efter vilsegångna i 20 fall.

Tidningen Pejl har bytt namn till Lumpen och delas ut till 100.000 17-åringar i september. Hemvärnet gör där reklam för tremånadersutbildningen som komplement till sajten lumpen.nu.

Nummer 3 juni 2002, årgång 62

Tidskrift för allmänna hemvärdet och driftvärdet.

Redaktion: Lidingövägen 28, Stockholm, tel 08-788 7500, fax 08-664 5790. Postadress: Tidskriften Hemvärdet, 107 85 Stockholm.

Chefredaktör och ansvarig utgivare: Ulf Ivarsson, tel 08-788 97 38, e-post: hvtidningen@swipnet.se

Sekretariat: Till tidningens redaktionsassistent Pia-Lena Jansson kan du vända dig i alla ärenden

som rör administration, läsarservice och allmänna redaktionella frågor. Hennes arbetstider är måndag-tisdag jämn vecka, måndag-onsdag ojämn vecka. Tel 08-788 97 15, e-post: pia-lena.jansson@pub.mil.se

Annonser: Irmér Media AB, Antennvägen 10, 135 48 Tyresö, tel 08-742 1008, fax 742 1009, e-post: irmer.media@telia.com

Grafisk form: PH Media, e-post: grafiskform@mac.com

TS-kontrollerad upplaga 2001: 77 200 ex.

Tryck: Color Print Dalarna, 2002.

Prenumerationspris: 150 kr. Postgiro: 456 177-5. Bankgiro: 726-9764.

Manus och annonsstopp: nr 4: 19 augusti (utges 20 september).

För insänt men ej beställt material ansvaras inte. Skicka inte stora dokument med e-post (till exempel bilder) utan att först ha talat med redaktionen.

Författarna till insända artiklar förutsätts godkänna att texterna och bilderna läggs ut på tidningens hemsida.

I detta nummer

- 2 **Krönika** Möte med hemvärdet
- 3 **HV-nytt** Frivillig beredskap ger andrum
- 5 **HV-nytt** Hemvärdet rustas för nytt C-hot
- 7 **Inspektion** Här byggs skalskydd på jägarmanér
- 10 **IT** Täpp till säkerhetshålen
- 13 **HV-nytt** HV-reglementen ses över
- 14 **Reportage** Iréne är klippan i Gävle
- 16 **HV-nytt** Smart vapenbox lurar buset
- 18 **Remiss** HV blir MD-gruppens hammare
- 19 **HV-stämman** Kode ger inte upp
- 21 **HV-nytt** Ungern bildar hemvärn
- 24 **HV-nytt** Hemvärdet signaturanpassas
- 26 **Landet runt** Nyköpingsblåsare i sambatakt
- 27 **Landet runt** Målmedvetna dalkarlar i vinterstrid
- 31 **Debatt** Husvagn är en dålig stabsplats
- 32 **Debatt** Fel att diskriminera reservare
- 36 **Sista sidan** Präst på charmoffensiv

Mer debatt på vår hemsida www.hemvarnet.mil.se

Omslagsbild: Skalskydd på jägarmanér. Foto: Anders Kämpe

ledaren

Instruktörer ska vara motiverade

I förbandsdödens spår blev försvaret av med många fler yngre yrkesofficerare än man räknat med och flera av utbildningsförbanden lider av akut befälsbrist. Samtidigt minskade kadern av yngre reservofficerare, som tidigare drygade ut sina studiemedel eller andra inkomster med att öva hemvärn på helgerna. Därmed urholkas instruktörsresurserna för hemvärdet och frivilligorganisationerna.

Positivt är att militärdistrikten bemanades på högre nivå än vad som föreslogs i de första utkasterna. En del av officerarna anställdes dock utanför personalramen som blivande avtalspensionärer. Större delen av dessa har lämnat försvaret om något år. I bästa fall är några av dem villiga att komma igen som instruktörer ännu en tid.

Den översyn av MD-organisationen som aviserats kommer säkert inte att resultera i fler tjänster och hur som helst har det visat sig att vakanserna på MD-grupperna inte är så lätta att rekrytera till.

Försvarsmakten skrev i april ett avtal med facket som reglerar ersättningen för officerarnas kvälls- och helgjobb. Avtalet innebär också att insatsen för hemvärdet planeras in i arbetstiden. För MD-gruppernas personal är detta inget nytt. Saken ställs på sin spets om och när ett liknande avtal träffas även för officerarna på GU-förbanden. Det var nära att så skedde i våras men frågan sköts upp till hösten.

Den gamla ordningen innebar att en officer frivilligt på sin fritid fick utbilda hemvärn mot timarvode. Risken är nu stor att hemvärdet delvis får hålla till godo med tvångsuttagna instruktörer som inte får en krona i ersättning. Deras motivation blir därefter. Av någon anledning anser Försvarsmakten att det är i sin ordning att officerare på trupp sysslar med vad som helst när de är lediga utom just det de är proffs på.

Det är ett önsketänkande att egna instruktörer kan ersätta yrkesfolket på alla områden. Parterna måste därför försöka hitta en lösning som tillfredsställer hemvärdets och frivilligorganisationernas behov.

Ulf Ivarsson, chefredaktör

Hemvärnet rustas för nytt C-hot

Skyddet mot angrepp med massförstörelsevapen förbättras. Samtidigt anpassas för-mågan till civila katastrofer.

Hemvärnets förmåga att verka i NBC-miljöer (se ordförklaring) ska ryckas upp. I ett utkast som lämnats till utredningen hemvärnet efter 2004 beskrivs målet på några års sikt:

- ✓ alla bataljoner har NBC-befäl och instruktörer.
- ✓ 85 procent av hemvärns-soldaterna kan hantera sin personliga skyddsutrustning.
- ✓ insatsplutonerna är övade att lösa uppgifter i NBC-miljö eller vid "civila" utsläpp - förmågan skräddarsys beroende på var de finns i landet.

Hamnar i fokus

– De giftiga ämnena i industrin hamnar alltmer i fokus. Hemvärnsbataljonchefen måste vara insatt i riskbilden för att kunna biträda räddningstjänsten med utmärkning, bevakning och transporter, säger överstelöjtnant Bernt-Åke Nensén, Totalförsvarets skyddscentrum, som ligger bakom visionen.

Följden av detta är att soldaterna i en hvinsatspluton som befinner sig nära ett kärnkraftverk måste förstå vad radioaktivitet är och kunna göra intensitets- och dosmätningar. I Stockholms hamn är riskerna mera knutna till transporter av kemikalier som ammoniak, klor och gasol.

– Vi har de instrument som krävs för att mäta strålning. Vi kan agera vid utsläpp av kemiska ämnen, men behöver

Bengt-Åke Nensén tror att det finns en viss reserv av skyddstekniker som inte är krigsplacerade och kan tänka sig hemvärnet.

lära oss mer om provtagning, säger Bernt-Åke Nensén.

Övas på intron

För att få upp färdigheten hos hemvärnssoldaterna måste grundskyddet – skyddsmask, C-vätskeskydd och autoinjektor – in i introduktionsutbildningen.

NBC-banorna i Revinge, Skövde, Visby, Umeå och Boden kan ta emot instruktörselever från hemvärnet. Eventuellt öppnas även banan i Kungsängen, Stockholm. FBU ska också återuppta sina kurser i Falsterbo.

En veckas grundkurs ger behörighet att utbilda på den

personliga utrustningen och täthetsprova masker med tårgas. För att bli instruktör på allt krävs tio veckor på skyddscentrum.

– Vi tänker höra av oss till våra gamla elever och värnpliktiga och uppmana dem att ansluta sig till hemvärnet, som NBC-befäl eller instruktörer.

Bernt-Åke Nensén kan bara komma på en hemvärnsman med denna bakgrund som tjänstgör i idag. Nils-Erik Järvi i Haparanda heter undantaget:

– Roligt att du vill skriva om det här ämnet, som många tycker är tråkigt, säger

Nils-Erik Järvi har lång NBC-utbildning och hjälper till inom hela Norrbottens gränsjägargrupp.

Nils-Erik. Han är lite luttad över att hemvärnet inte kommer när skyddscentrum kallar till arbetsgrupper, där Försvarmaktens olika grenar träffas regelbundet.

Nils-Erik Järvi är helt unik i sin roll som NBC-ansvarig inom Norrbottens gränsjägargrupp utan att vara yrkesofficer. Det är alltså en erfaren person som bedömer förslaget till uppvässning av NBC-tjänsten.

– Visst kan insatsplutonerna göra nytta på olycksplatser med yttre avspärrningar, utrymningar och viss sanering, däremot inte ersätta räddningstjänsten som har mer kunskaper och bättre utrustning.

Ännu ett par goda råd vill Nils-Erik skicka med till utredningen:

– I hemvärnet kretsar det ju mycket om intresse men ett NBC-befäl måste nog ha två veckors utbildning för att kunna göra riskanalyser, larmplaner och skadeberäkningar.

– Passa på att se över utrustningen. Vi behöver filtervägar och moderna indikeringsinstrument.

Text & foto: Ulf Ivarsson

Fakta: Papper och pump går bra

Varje hemvärnssoldat har en skyddsmask, skyddshandskar, ett C-vätskeskydd av plast och indikeringspapper. Däremot inte särskilda glasögon för skyddsmask och inte heller C-stridsdräkter, uniformer med skikt av aktivt kol. (I armén i övrigt förekommer också billiga

underställ som skyddar lika bra.)

Höjs beredskapen tilldelas autoinjektor, (engångsspruta mot nervgaser) kramp-lösande tabletter som tas förebyggande och eventuellt även personsaneringsmedel. Fältförbanden har ersatt luft- och markindikerings-

väskorna med en enhetlig nervgasindikeringsbricka. "Papper och pump" kan tyckas ålderdomligt men är fortfarande funktionellt.

C-stridsmedel i vätskeform är farligast. C-vätskeskyddet måste på – uniformen skyddar bara 1–2 minuter. Gummistövlarna och mas-

ken klarar 24 timmar (filtret 100). Drivande C-moln är ett mindre bekymmer. Partiklarna är då för små för att fastna.

Ordförklaring: NBC är den internationellt vedertagna förkortningen för kärnvapen, biologiska stridsmedel och kemiska agens (substanser).

Hemvärnets vagga stod i Västmanland. Men den historien intresserar knappast de yngre stridssarna.

Text & foto: Ulf Ivarsson

Granatgevärsskytten Dennis Johansson får order av gruppchefen Karl-Johan Skerdén.

Här byggs skalskydd på jägarmanér

Chefen i KAK-bataljonen, Jan Rosén, lämnar snart över till Christer Larsson.

En snygg presentation kan dölja mycket, dock inte avgrunder mellan behov och tillgång på personal. Men rikshemvärnschefen lättade direkt på bördan för befälen i 482:a hvbataljonens stab.

– Målet om 676 män och kvinnor kan ni släppa. Häng inte upp er för mycket på siffror. Utgå från minimiantalet för hvbataljonerna, 325, och

rekrytera från det, rådde Mats Welff Västerås bataljonens ledning

Det är heller ingen idé att som i Västmanland skapa stora stabs- och trosskompanier. Betjäningsspersonalen i hemvärnets nya organisation kommer ändå snart att samlas i en betydligt mindre stabs- och ledningspluton (30 man). Det beskedet kom också som en lättnad för

bataljonchefen Göran Forsberg och hans stab.

Ansvar skjuts ut

Enligt Christer Mattsson, chef för militärdistriktsgruppen, är Västmanlands hemvärn billigast i landet. Kostnaderna hålls nere genom att ansvaret för budgeten skjuts ut på bataljonerna. Många kronor sparas även genom att 482:a har flera

Hunden är ett fantastiskt hjälpmedel vid bevakning. Det bevisades återigen av Zandra Persson och kompanjonen Tyzon.

egna instruktörer. Som före detta kokinstruktör i armén har Göran Forsberg själv utbildat förplägnadslottorna.

Statistiken säger att bara varannan soldat i bataljonen kommer på övningarna. Undantaget är 1:a kompaniet som har låg medelålder, tillströmning av nya soldater och hög närvaro. Chefen Stefan Svanström minns hur det var för tio år sen:

– Då bestod kompaniet av fem hemvärnsmän i röda gummistövlar.

På inspektionen såg vi inte röken av dessa gentlemän, däremot ett gäng stridssminkade killar och en tjej som mera liknade jägarsoldater.

Övningen gick ut på att ta och säkra ett skarpt skyddsobjekt i den västmanländska skogen.

– Vi bygger snabbt upp ett skalskydd i tre nivåer och stirrar inte bara rätt ut i skogen. Alltså låter vi oss inte överraskas så lätt, förklarar plutonchefen Anders Eklund sin stridsplan.

Hur det gick till under den fortsatta övningen vet vi inte,

bara att den lista av 24 händelser som Stefan Svanström kokat ihop måste ha blivit ett eldprov som sent ska glömmas. Från skogsbrynet ropar någon namnet på en soldat i plutonen. Vad gör man?

Hängde på timmar

– Jag är 40-talist börjar Kjell Persson, chef för Hyttskogen-Sala hvbataljon sin genomgång. Det var också på 1940-talet hemvärnet bildades och kanske kom det allra första förbandet till den 4 januari 1940 i Tärnsjö nordöst om Sala.

– Vi var först, men det hängde på timmar, hävdar stf bataljonchefen Bertil Carlsson. Han har lagt fram dokument och fotografier för att besökarna från Stockholm ska kunna se själva.

Hopslagningar har skett i flera steg. Ett av kompanierna, Heby, var en gång egen krets med sju områden, vilket motsvarar lika många kompanier. På tröskeln till ännu en omorganisation redovisar Kjell Persson vikande siffror.

– Bataljonen har inte accepterats av alla, eller också är det en ursäkt att sluta fast det egentligen är annat som ligger bakom.

Hemvärnsgården brann ned och vi sitter därför i Sala skyttepaviljong, byggd 1906 framgår det av en samtida glödrerad och lite rörande felstavad ("Paveljång") trätavla.

Inspektioner ger en chans att framföra önskemål direkt till högsta ledningen. Sala vill ha en radioterrängbil, traktor till koket och nytt sikte till ak 4:orna. Inspektionens materiel-expert, Claes-Göran Ekhall kan lova sikten, men inga fordon. Koket får vara stationärt, om man inte själv bygger om ett civilt släp.

Mattias Olsson, ung plutonchef i Väsby kompani, visste inte om att hemvärnets vaggastod i trakten. Det bekymrar honom inte. Pv-robotsoldaten Mattias gick med i hemvärnet efter en Bosnienbataljon 1996 och ägnar sig helst åt att utbilda sina kamrater.

Bra övningar ger utslag i intresseanmälningar veckan efter, säger kompanichef Stefan Svanström.

Välsmakande lunch serverades i Sala skyttepaviljong av fr v Majja Purits, Maj-Lis Engström och Maude Lindquist

I Skinnskattebergs hvkompagni, som ingår i 484:e hvbataljonen (Fagersta) har man inte sett till någon förplägnadslotta på 25 år, så koket sköts av Jonny Eriksson, Urban Krafft och Evert Westman (chef). Det var ständigt fyr i lågtryckspannan under övningen. Hela 70 procent av kompaniet var där, så trion fick inte tid att skjuta vaktprovet.

Ibrist på kommenderade soldater tränade sjukvårdarna på varandra. Anna-Lisa Haggren från Fagersta la ett snyggt förband på Leif Aktermo. Leif var tidigare i byggbranschen men omskolade sig till undersköterska.

– Jag kom in på utbildningen tack vare min befattning som sjukvårdare i hemvärnet, berättar Leif.

Båda kände sig tidigare nästan bortglömda.

– Nu är vi mer delaktiga och strävar efter att öva mer ihop med kollegorna i Fagersta, säger Anna-Lisa.

I Norbergs kompani försvann alla sjukvårdare då befälen inte förstod att använda dem på övningarna.

Sjukvårdsbefälet Kerstin Gus-

tafsson i 484:e ansvarar för rekryteringen av hvsjukvårdare i hela Västmanland:

– Jag ser en ljusning. Det är bra gjort av personalen att ställa upp i 25 timmar!

Kompanichefen Sven Helge Asplund vill inte ta åt sig äran av att så många kom för att visa upp sig för generalerna (även militärdistriktets chef, Kurt Westberg åkte med).

– Ska du framhålla någon är det personalen och inte mig. Vi har en otroligt fin anda i kompaniet. Det händer att folk från grannförband söker sig hit.

Beredd ta över

Då Jan Rosén tillträdde som hemvärnschef i Kungsör 1965 var han med sina 24 år Sveriges yngste. Nu leder han hemvärnet i den industritäta så kallade KAK-regionen (Köping, Arboga och Kungsör). Strax bakom, beredd att ta över står ställföreträdaren och påläggskalven Christer Larsson, 32.

– Jag lämnar över mer och mer till Christer, anförtror Jan Rosén tidningen Hemvärnet.

Christer Larsson vet vad som väntar:

– Eldsjälarna bränns ut efter tre år, personalplanering blir nödvändig. En chef i hemvärnet måste också jobba på ett stort företag så att han eller hon kan nyttja telefon och fax på arbetstid.

Jan Roséns stora intresse är musiken. Han spelade trumpet för kungaparet när de gifte sig. För elva år sen såg han till att musikföreningen Lyran fick modell 60, stav och gehäng och förvandlades till hemvärnsmusikår, "Sveriges bästa".

Föredrar Suzuki

Mc-ordonnanserna i Västmanland har sina maskiner hemma för att snabbt kunna inställa sig vid eftersök. Denna dag körde gruppchefen Anders Waern grönmålad Huskvarna. Annars föredrar han sin privata Suzuki DR 650 "stänka", som alltid startar.

– Vi känner väl till cyklarnas individuella egenskaper, ändå blir vi lurade ibland.

En normalaktiv hundförare lägger ned 300 timmar på sitt intresse, berättar Kim Lundqvist. Han informerade soldaterna från 483:e hvbataljonen

Jonny Eriksson, Evert Westman och Urban Krafft, samspelt kokgrupp i Skinskattebergs hvkompani.

Chef och stf i Sala, Kjell Persson och Bertil Carlsson, känner sitt historiska ansvar. Det var här första hvförbandet sattes upp i januari 1940.

hur vind- och ljudmarkering går till med hjälp av ekipaget Zandra Persson och blandras-hannan Tyzon.

Zandra jobbar på krogen och är inte riktigt överens med Kim om att allt krut ska läggas på dygnsövningar. Hon är helt enkelt för trött för att tälta på helgerna.

Inte lika häftigt

I försvarsgården i Mölntorp har västmanlänningarna byggt upp en fin anläggning för utbildning och föreningsliv. Vi har samlats på vinden för att lyssna till chefen för Kolbäcksdalens hvbataljon, Per Hedsäter.

– Vi är inga ungdomar längre, det är en utmaning att rekrytera befäl som kan föra detta vidare.

En hastig karaktäristik av de lokala avtalsorganisationerna fick Per in i sin genomgång.

– Bilkåristerna vill inte till hemvärdet, de tycker det är finare att köra EU-delegater.

Radio är inte lika häftigt nu som förr och i brukshundklubben håller man hellre på med agility.

En väldig glöd noteras dock hos Röda Korset och även Frivilliga motorcykelkåren ökar farten.

– Prova med extra avtal, föreslog rikslottachefen Nini Engstrand som botemedel mot låg status för hemvärdet i kvinnornas ögon.

Rytterne kompani har nettotillväxt, men övriga minskar. Per Hedsäter tror att den modell för basutbildning som tillämpas i Västmanland kan upplevas som tråkig för de unga.

– Men kontraktutbildningen var nödvändig. Hälften som kom till skjutningarna var livsfarliga, kontrar Christer Mattsson.

Per Hedsäter rundar av i mer optimistiskt tonläge:

– I den sits vi är i betyder entusiasmen mer än stridsvärdet.

Och visst finns det hopp för

Scouter spelade sårmarkörer med stor inlevelse.

Skönt att veta vad man ska göra vid en trafikolycka, konstaterar hvsjukvårdarna Anna-Lisa Haggren och Leif Aktermo.

hemvärdet. Inspektionstätarna glädde sig särskilt åt ett sjukvårdsmoment, lett av sjukvårdsbefälet Mickael Larsson, 485:e. På Rytternekompaniets skjutbana dukade han upp en trafikolycka med olika slags skador.

– Ni borde satsa på teatern sade rikshemvärnschefen med adress till markörerna, som kom från scouterna.

Hemvärnssoldaterna hamnade mycket riktigt i beslutsstress. "Här är en som inte andas", "ta hit nå'n som kan nå't" hördes någon ropa.

Jämmer och gråt gjorde att omhändertagandet blev extra jobbigt, medgav deltagarna, som kände sig precis så tafatta som de flesta av oss säkert skulle göra.

Men Mickael Larsson återställde med van hand deras självförtroende. Hans metod att framhålla och berömma de rätta åtgärderna borde fler ta efter, ansågs det i inspektionen.

Civil "facemask" är godkänd i Västmanland. Anders Waern uppskattar komforten.

Täpp till

När kommer den första vapenstölden att ske där orsaken är bristande IT-säkerhet inom hemvärnet? Nyligen fick jag en tankeställare efter ha mottagit e-post som innehöll personuppgifter på hemvärnspersonal samt ett virus. Hade jag inte haft ett fungerande virusskydd hade dessa uppgifter spridits vidare via min e-post-adresslista.

I tjänsten

För att kunna behandla hemlig information, och samtidigt inte begå tjänstefel, måste detta ske på datorer där säkerhetsgranskning har genomförts och att denna dokumenterats i ett ackrediteringsunderlag.

Såvitt jag vet har detta ej gjorts på någon dator som används inom hemvärnet idag. Och innan det är gjort kan vi endast använda MD-gruppernas datorer för dessa uppgifter. För det är väl ingen som lagrar hemlig information i sin privata dator, eller på disketter som används i den?

Hemlig information kan vara dokument med stridsplaner, objekt, personal- och vapenlistor, kallelser till övningar etc. Att skilja på hemlig och öppen information kan vara svårt, speciellt som en sammanställning av

i sig öppen information kan komma att klassas som hemlig. Man bör alltså endast använda säkerhetsgranskade datorer för arbete i tjänsten.

Naturligtvis får hemlig information ej heller skickas med e-post eller läggas ut på websidor. E-post är lika säkert som ett vykort, som dessutom kopieras på varje ställe där det

Hackers kan ta kontrollen över din dator utan att det märks

”sorteras om”. Det är mycket enkelt att övervaka e-post, förutsatt att man har tillgång till rätt dator. Även om information på websidor skyddas med lösenord är det inte en fråga om utan när detta skydd forceras.

I grova drag gäller följande för ett ackrediterat system som får användas för hemliga uppgifter:

●Hårddisken, eller disketten, i en

dator som använts för att arbeta med hemlig information ska betraktas som en hemlig handling och således låsas in. Genom att montera hårddisken i löstagbar kassett kan inläsningen lösas på ett smidigt sätt. Observera: Även om man jobbar mot en diskett ska även hårddisken i datorn betraktas som hemlig handling.

●Detta är en icke-reversibel process, dvs hårddisken eller disketten kan inte göras ”ohemlig” utan måste förstöras när informationen har raderats och den inte ska användas längre i tjänsten.

●Denna hårddisk eller diskett får ej heller användas i datorer som är kopplade till internet, eller kopplade i ett lokalt nätverk till datorer utom egen kontroll.

●Kryptering får endast användas om denna är godkänd av TSA (Totalförsvarets Signalskyddsanstalt). Detta innebär i praktiken ingen användning alls inom hemvärnet.

●Det ska finnas en befattningshavare på varje stab med ansvar för IT-säkerhet.

Utom tjänsten

Skydda din dator mot intrång. Hotet kommer ifrån de ”hackers” som har målet att få tillgång till dina data, helt

ta kontrollen över din dator eller att skada eller förstöra ditt system och data. I vissa fall kan detta ske utan att du ens märker det. Deras väg in är de program de sprider (virus eller trojaner) samt din egen dåliga säkerhet.

Har du säkerhetshåll? Ja, kanske. Till och med högst troligt, om du inte regelbundet laddar ner och installerar senaste uppdateringen av ditt operativsystem (Windows), webbläsare (IE,

Vårda din lösenfras. Byt den regelbundet, eller omedelbart om du misstänker att någon annan känner till den.

säkerhetshålen!

Netscape), e-postprogram (Outlook), officepaket (MS Office) och antivirusprogram. Obs: Ladda endast ner från programföretagens egna webplatser.

Använd inte lösenord utan lösenfras. Anledningen är att det finns program som använder alla ord i ordlistor på olika språk för att systematiskt hitta just ditt lösenord.

En lösenfras består av en blandning av stora och små bokstäver, helst också siffror samt skiljetecken. Genom att ta begynnelsebokstäverna i en känd mening och välja dessa tecken med lite fantasi kan frasen ändå vara lätt att komma ihåg.

Vårda frasen

Vårda din lösenfras. Byt den regelbundet, eller omedelbart om du misstänker att någon annan känner till den. Använd aldrig samma fras två gånger, det cirkulerar listor på internet med kända lösenord och fraser. Du måste memorera din fras, men det är OK att skriva upp den i en loggbok om denna förvaras inlåst. Spara aldrig lösenord och fraser i en fil på din dator.

Angrepp utifrån

Om fysisk tillgång till datorn inte finns kan angreppen ske med hjälp av virus eller trojaner, dessa kräver vanligtvis att användaren tar aktiv del genom att själv starta programmet. Starta alltså inte okända program, eller öppna bilagor i e-post, utan att ha kontrollerat dessa med ett antivirusprogram. Installera ett antivirusprogram i din dator, och uppdatera det regelbundet. Gör det inte imorgon, utan gör det nu.

Det finns dock virus och trojaner som automatiskt aktiveras när ett e-mail öppnas eller en webbsida visas, de flesta av dessa problem undviks

dock om programmen i din dator är korrekt uppdaterade.

Installera brandvägg

Ett annat sätt är via nätverksinställningarna. När man är uppkopplad mot internet är man en del av ett nätverk av samma typ som kopplar ihop datorer på ett kontor. Har man felaktiga säkerhetsinställningar eller ett svagt lösenord (se ovan) kan datorn öppnas för intrång.

Genom att installera en brandvägg (hård- eller mjukvara) skyddar man sig från denna typ av angrepp. Brandväggen fungerar som ett fönster med spegelglas, din dator har tillgång till internet men ingen "där ute" kan se din dator.

Kryptering

Genom att kryptera din hårddisk, samt välja en svår lösenfras till denna, skyddar du dig mot att obehöriga personer får tillgång till dina data. Det finns krypteringsprogram med mycket bra säkerhet som är gratis, men observera: Dessa får ej användas för tjänsteinformation.

Säkerhetskopiering

Data kan förstöras genom hårdvaruhaveri, virusangrepp eller egna misstag. Lösningen är givetvis att säkerhetskopiera dina data. Det finns utmärkta program som gör detta automatiskt. Observera att kopian måste sparas på annat media än där originalet finns, det innebär diskett, zip-skiva, CD eller annan fysisk hårddisk.

E-post och spam

När du skickar e-post till många mottagare – skicka alltid som "blind kopia" (bcc:). Det är inte säkert att alla mottagare vill att deras adress ska

spridas till de andra mottagarna. Speciellt om det är en lista på hemvärnspersonal, en sådan lista kan klassas som hemlig.

Dessutom finns det virus som dammsuger datorer på e-postadresser med syfte att skicka skräpmail, då är det bra om adresserna inte finns på så många ställen.

Använd din e-postadress med eftertanke och lämna endast ut den till dem du personligen känner. Använd den aldrig på internet för tjänster som elektroniska vykort.

Dessa är ökända för att samla in e-postadresser och sedan sälja vidare dessa till de företag som skickar ut skräpmail ("spam"). Skaffa en extra e-postadress som du använder om du nödvändigtvis ska använda denna typ av tjänster. Svara aldrig på skräpmail. Då får avsändaren bara bekräftelse på att din adress är giltig.

Falska varningar

Skicka inte vidare de virusvarningar och andra kedjebrev som återkommer med jämna mellanrum! Dessa är oftast falska (så kallade hoax) och är endast skickade med avsikten att fylla din och andras brevlådor med nonsens. Du har ju ett nyuppdaterat antivirusprogram installerat – eller hur?

Sammanfattning

☞ Hemlig information får endast behandlas i dator som är säkerhetsgranskad. En sådan dator får ej vara ansluten till internet eller andra öppna nätverk.

☞ Hemlig information får ej skickas med e-post eller läggas ut på webbsidor.

☞ Installera virusskydd samt brandvägg i din egen dator och se till att hålla dessa uppdaterade.

☞ Kör inte okända program utan att först ha kontrollerat dem med ditt virusskydd.

☞ Håll även övriga program uppdaterade.

☞ Välj en bra lösenfras.

☞ Gör säkerhetskopior på din information.

☞ Använd din e-postadress med eftertanke och använd "bcc:" vid flera mottagare.

Ämnet tas upp i en mer grundlig artikelserie på tidningens hemsida, <http://www.hemvarnet.mil.se/hemvarnet> där även länkar till lämpliga programvaror och hänvisningar till reglementen kommer att finnas.

Text: Per Ola Olsson,
webmaster, www.hemvarnet.mil.se

Foto: Ulf Ivarsson

En man som försvann från sitt hem i Hornsö i Småland i slutet av april återfanns välbehållen av en FMCK-utbildad mc-ordonnans ur hemvärdet efter ett dygn i skogen

Punkt för surplus. 2002 ska enligt rikshemvärnschefen vara det sista året hemvärdet tar emot överbliven materiel från fältarmén.

Metodförsöken i projektet tjänstehund 2004 som skulle ha ägt rum på Rosersberg i maj skjuts upp till hösten.
– Mycket olyckligt, vi tappar fart, kommenterar Håkan Olsson, Svenska brukshundklubben.

Ny gränsjägarchef. Den 26 mars tog överstelöjtnant Stig-Olof Skott befälet över Norrbottens gränsjägargrupp i Kalix.

Färre men dyrare. Sedan 1990 har 14 000 anställda lämnat försvaret, men utgifterna har ökat. Det är inköpen av materiel som äter upp besparingarna på personalsidan, skriver första numret av "Norra militären", ett nyhetsblad för norra militär-distriktet.

Mängden galoner på officerarna i marinen och flygvapnet minskar med sex kilometer, när försvaret går över till Nato-standard även där.

Bajonett finns åter på hemvärdets utrustningslistor, även om den inte delas ut.

Ytterligare 1500 exemplar trycks upp av hemvärnshandboken. Den första upplagan tog slut redan i november.

Hög försvarsvilja. 76 procent av de tillfrågade i Styrelsen för psykologiskt försvar senast mätning anser att vi ska göra vapnat motstånd om vi angrips, även om utgången ter sig oviss. Siffran håller i sig från tidigare undersökningar.

Riksdagsbeslut som utmanar

Riksdagen beslutar innan sommaruppehållet om framtiden för både hemvärdet och frivilligorganisationerna.

Regeringen räknar hemvärdet som de viktigaste förbanden inom de nationella skyddsstyrkorna och vill därför ställa hemvärdets utveckling i centrum. Formuleringarna återfinns i propositionen "Frivillig försvarsverksamhet inom totalförsvaret".

Där heter det också att "det är av stor betydelse att tillräckliga resurser avdelas så att hemvärdet kan ha en fungerande utbildning och rekrytering".

Bra ledstång

Rikshemvärnschefen tycker att propositionen är utmärkt:
– Den ger en bra ledstång för hemvärdets utveckling in i framtiden. Den visar på hemvärdets stora betydelse inom de nationella skyddsstyrkorna.

Regeringen anser att hemvärnsförbanden ska differentieras – vissa av förbanden ska ha högre förmåga än idag. Detta kräver också att de ges en bättre och mera omfattande utbildning och tillförs modern, ändamålsenlig utrustning.

– Allt detta stämmer väl med tankar som vi själv driver i vår utredning om hemvärdets framtid. Om riksdagen beslutar i enlighet med propositionen kommer det att

bli en stor och stimulerande utmaning för hemvärdet att genomföra detta, framhåller general Welff.

Bevisa nyttan

Frivilligorganisationerna kan vänta sig hårdare tider. För att få pengar måste de bevisa sin nytta för försvaret, vilket för några av dem innebär att leverera personal till hemvärdet.

I Västmanland har lottorna 630 medlemmar men bara 111 avtal med hemvärdet. Detta var rikshemvärnschefen Mats Welff inte nöjd med under sin inspektion av Västmanland i april. Rikslottachef Nini Engstrand:

– De frivilliga försvarsorganisationernas uppgift är bland annat att rekrytera personal till hemvärdet men glöm inte att vi faktiskt också har andra uppgifter i totalförsvaret. Vi rekryterar och utbildar också för totalförsvarets behov för armén, marinen, flygvapnet och det civila samhället.

Nini Engstrand tvivlar på att hemvärdet kan rekrytera all den personal som behövs av egen kraft.

– Hemvärdet och de frivilliga försvarsorganisationerna måste samverka i rekryteringsarbetet och – inte minst – se till att personalen i förbanden blir sysselsatta och uppskattade. Om inte folk får bra utbyte av nedlagd tid – gemenskap, upplevelser och

kunskaper – lägger de av. Avgångarna uppstår där folk inte blir väl omhändertagna.

Långt kvar

Riksbilklårchef Anne-Marie Medin menar att hemvärdet har långt dit.

– Jag träffade nyligen 20 kvartermästare med ansvar för avtalspersonalen. Ingen av dem får vara med i utbildningsplaneringen.

Anne-Marie Medin tycker att det är bra att statsmakterna vill ha en utvärdering av frivilligorganisationernas bidrag till försvaret.

– Inom bilklåren har vi ingen anledning att känna oss oroliga. Bara man inte går för fort fram.

Men kan en organisation med rötter i andra världskriget försvara sin plats idag? Borde ni inte öppna bilklåren för män?

– På den första frågan ett klart ja och på den andra ett lika klart nej. En renodlad kvinnoorganisation behövs för att utveckla det kvinnliga ledarskapet, därför tror jag på en framtid för bilklåren.

En erfaren kompanichef som Jan Hernander i Solna-Sundbyberg låter sig inte imponeras av regeringsförslaget.

– Detta är fraser som inte förpliktar till någonting. Vad som nu behövs är ett erkännande att hemvärdet är en fullvärdig del av armén och förutsättningar att bedriva utbildning.

Ulf Ivarssonv

Dalarnas hemvärn styrkemässig trea

Dalarnas hemvärn står styrkemässigt på tredje plats i riket efter två militärdistriktsgrupper i Skåne. Hemvärdet har alltid varit starkt i Dalarna. Inte minst inom Ovansiljan, som en gång i tiden utgjorde Mora försvarsområde.

Trots fjolårets minskning med 50 hemvärnsmän är numerären imponerande 3200. Totalt minskade det svenska hemvärdet med 5000 man i fjol.

En minskning är en minskning. Vad beror bortfallet på 50 man i Dalarna på?

– Framförallt handlar det åldersavgångar, säger chefen för Dalregementsgruppen, överstelöjtnant Tage Johansson, Falun. Många 30- och 40-talister lämnar in.

Ett helt hemvärnskompani försvann häromåret?

– Ja, Våmhuskompaniet (60 man) lades ned efter en del för-

vecklingar och trassel. Våmhus har nu endast en grupp.

Leksands kompani har slagits samman med Ål och Rättviks med Ore. Hur fungerar dessa nyordningar?

– Det verkar gå bra.

Vad gör Dalregementsgruppen för att stärka hemvärnsrekryteringen inom militär-distrikter?

– Vi åkte med till mönsterringen hos pliktverket i Karl-

Ordern ska vara klar och enkel

Det finns orubbliga sanningar som lever vidare i generationer av reglementen.

De reglementen som styr hemvärnets utbildning är från början eller mitten av 1990-talet och nu revideras två av de viktigaste. Det är dels

Hemvärnsreglemente för Hemvärnskrets och hemvärnsområde (byter namn till mer modernt klingande Hemvärnsreglemente hemvärnsbataljon och hemvärnskompani), dels Hemvärnsreglemente Utbildning, kanske mera känd som förkortningen "HvR Utb".

Båda ska anpassas till den nya tidens krav. I det senare fallet vänds också namnet till det språkligt klarare "Utbildningsreglemente för hemvärnet".

På utdöende

Kretsar och områden är på utdöende och terminologin ska förstås bytas ut. Den stora skillnaden är annars att utbildning på uppgifter som hörde invasionsförsvaret till tonas ned. I vilken stab sitter man längre och lyssnar till luftförändringar (luftförsvorsorientering) och vem räknar med att hemvärnet går hem och låter fältarmén ta över sedan mobförråden tömts?

En viktig skillnad är vidare att kapitlen i Hemvärnsreglemente hemvärnsbataljon och hemvärnskompani följer rub-

I 1956 års upplaga av Hemvärnsmannen i fält betonades den okuvliga viljan. "Du får inte bli en svag länk i kamratkedjan".

rikerna i ordern – alltså orientering, indelning, gruppering, uppgiften osv.

– Det här blir den blandning av reglemente och handbok, som befäl i hemvärnet behöver. Vi övar alltför sällan för att kunna minnas allt utan stöd, säger Stig-Olov Andersson, bataljonchef i Tibro och ett av de hemvärnsbefäl som varit med om att ta fram reglementet.

Ansvar för innehållet vilar på HvSS, Hemvärnets stridskola. Major Ingemar Gutenberg är projektledare:

– Det gamla reglementet var lite tunt. Detta blir fyligare och försett med hänvisningar till andra reglementen plus en bilaga med orderexempel. Men personligen är jag lite tveksam till orderexempel eftersom de lätt blir en sanning.

Rätt man på rätt plats

Det hela övervakas av övers-

telöjtnant Claes Kjellgren på rikshemvärnsavdelningen. Han är onekligen rätt man på rätt plats – pappa till Forsvarsmaktens handbok för publikationer och läromedel.

Förnyelsen blir ett lyft, både till innehåll och form. Proffs bearbetar språket, illustrationer läggs in och omslagen snyggas till med fotografier.

Bataljons- och kompanireglementet har gått ett remissvarv.

Stig-Olov Andersson anser att texterna är förankrade i hemvärnet men hade ändå velat läsa svaren.

– Jag och en kollega har lagt ned hundratals timmar och hade velat fullfölja insatsen. Som gammal hemvärnssoldat vet jag vilka behov användarna har.

Omstart till sommaren

Arbetet på HvR Utb släpar efter på grund av att pengarna tog slut förra året. Claes

Ny legitimation på gång

Efter flera års planering är de nya legitimationsbevisen på gång. Högkvarteret har beställt upphandling hos FMLOG av 50.000 legitimationer. De ska delas ut successivt under två år.

På kortets baksida står vilket vapen innehavaren är behörig på och om han eller hon är skyddsvakt. Där finns även adressen till militärdistriktsgruppen och gruppens heraldiska vapen. Kortet är giltigt endast tillsammans med en godkänd fotolegitimation.

Kjellgren räknar dock med att kunna göra en omstart före sommaren, så att utgivningen av de båda reglementena ska gå i takt.

Nästa reglemente som står på tur är det för hemvärnspluton. 1996 års utgåva är skriven som en handbok för plutonchefer och handlar mest om hur plutonen slåss i skog och bebyggelse på traditionellt vis.

Ett 80-tal reglementen av alla de slag finns att ladda hem från FMLog:s hemsida och från bok- och blankettförrådet i Sundbyberg kan intresserade hemvärnsmän köpa alla öppna publikationer. Det populäraste av dem alla lär vara ett marint om navigering.

Text: Ulf Ivarsson

Hemvärnet har alltid varit starkt i Dalarna.

stad. Både där och i bussen dit visade vi vår egen infor-

mationsvideo om hemvärnets verksamhet i Dalarna. Två ak-

tiva hemvärnsbefäl från länet deltog och svarade på frågor. Vi vill öka ungdomarnas intresse för mönstringsalternativet tremånadersutbildning direkt för hemvärnet.

Har du och Dalregementsgruppen ytterligare något akut på gång för hemvärnsverksamheten i Dalarna?

– Tja, jag tänker avdela en instruktör särskilt för insatsplutonernas utbildningsbehov, svarar Tage Johansson.

Text: Hans Lindquist

Foto: Georg Engström

Rikshvtävling väcks till liv

På försök återuppstår i september 2003 rikshemvärnschefens tävling. Tävlingen samlar sex-mannalag ur hvkompanier från hela landet.

Även Norge och Danmark inbjuds att delta med varsitt lag. Som arrangör står norra militärdistriktet.

Syftet med tävlingen är att, som det heter, "förbrödra och utveckla hemvärnet i landet".

Iréne Larsson jobbar på heltid med Gävlekompaniet och sitter centralt placerad på Gävleborgsgruppen

Iréne är klippan i Gävle

I Gävle hemvärnskompani behöver inte cheferna bekymra sig om administrationen – den tar Iréne Larsson hand om.

Text & foto: Ulf Ivarsson

Iréne Larsson är något så unikt som anställd assistent på ett hemvärnskompani. Hon är också den direkta orsaken till att tidskriften Hemvärnet avsatte en lördag för att följa en stabsövning i Gävlebataljonen.

”Det är ytterst sällan som någonting från Gävle med omnejd kommer med i tidningen och jag skulle tro att många kan ha glädje av att få veta att även vi här i Gävle har ett fungerande hemvärn”, skrev Irene och inbjöd till ett besök.

Irene är lotta och har jobbat på lönebidrag i hör och häpna 15 år för Gävle hemvärnskompani. Osäkert?

– Tjänsten förlängs med ett år i taget, men hittills har det gått bra.

När Iréne på heltid tar hand om papperen kan cheferna ägna sig åt sina rent militära uppgifter.

Birgitta Sedvall tycker att gnisslet mellan avtalspersonal och hemvärnsmän har minskat.

Flera av dem har civila yrken som kommer väl till pass i hemvärnet. På den övning Hemvärnet följde föreläste till exempel Lars Westholm om fördelarna med lägeskartor på datorskärm. Han jobbar annars med geografiska informationssystem på Gävle kommun.

– Kartunderlaget är alltid komplett, symbolerna rätt och materialet lätt att skicka som fax, e-post eller bildfiler, demonstrerade Lars på lånade hård- och mjukvaror.

– Men det vore inte bra om vi blir en teknikö utan förbindelse med

Lars Westholm tror att digitala lägeskartor ger en rivstart vid insatser.

Stf bataljonchefen Bo Rosengren kan telefonväxeln sedan sin tid som yrkesofficer på I 14. Yvonne Sahlström och Ing-Marie Gustafsson kopplar.

Försvarsmakten i övrigt, säger Lars Westholm.

Chefen för bataljonen, Rune Westergren, viftar undan farhågorna:

– Jag ser framför mig staber som skickar meddelanden mellan bärbara datorer – har förresten alla datorvana?

– Ja, skriker det 40-talet befäl som samlats till övning i ett förråd på gamla regementsområdet.

Gör underverk

Självförtrondet är på topp i Gävle-bataljonen, intygar mc-ordonanssen Per-Åke Ericsson, civilt discjockey.

– Vi kan göra underverk inom två timmar. Här finns en stor outnyttjad resurs, ring oss!

Per-Åke gick med i hemvärnet för gemenskapens skull, något som han tycker har gått förlorat i samhället de senaste åren.

Den goda stämningen gör att kompisen Andreas Andersson, tidigare signalist, helhjärtat går in för sin karriär.

– Det är ett bra team i bataljonsstaben och jag vill utbilda mig till underrättelsebefäl, vilket tar 1,5 år, har Andreas räknat ut.

Vägen dit går över många kurser på HvSS, Hemvärnets stridsskola. Anders kommer att få ta tjänstledigt för att hinna med allt.

Brokig bakgrund

En brokig yrkesbakgrund har fört Birgitta Sedvall till hemvärnet. Långt innan datorernas tid var hon karttekniker med "stickpassare och linjal", pluggade vidare och fortsatte med smittskydd på landstinget. Därifrån var steget inte långt till Röda Korset som instruktör.

Nu har Birgitta ansvaret för att förnya hemvärnets sjukvårdsutbildning i fyra militärdistriktsgrupper. Hemvärnssjukvårdarna ska ha 80 timmar extra och äldre hemvärnspersonal tio timmar uppdelade på två år.

Försvarsmaktens nya pedagogiska

Andreas Andersson känner sig välkommen i staben. Han siktar på att bli underrättelsebefäl.

grundsyn ligger Birgitta varmt om hjärtat.

– Det handlar om att utnyttja individernas kunskaper på ett nytt sätt och lösa uppgifter tillsammans, säger Birgitta som lever som hon lär och utan att tveka överger en grupp som hon skulle undervisa i kryptering för att tala med tidningen Hemvärnet. 🇸🇪

Annons 1/2 liggande sv/v Military shop

Det är ingen idé att försöka bryta upp lådan, vid minsta ingrepp förstörs pipan på vapnen.

Slutstyckspluggen svetsas ihop med patronläget vid detonationen, men lådan håller. Det är heller ingen risk för personskador.

Ronny Wikström, Bohus-Dalgruppen, Henrik Löfstrand, Västmanlandsgruppen och Niclas Erdin, Livgardesgruppen (Stockholm) studerar den märkliga lådan som ska öka säkerheten vid vapentransporter.

Smart vapenbox lurar buset

Idiotsäkra vapenboxar gör det omöjligt att komma åt transporter av hemvärnets automatkarbiner.

Busets värsta fiende, vapenboxen, tas i år i bruk för transporter av hemvärnets automatkarbiner. Vål nedpackade i boxen är vapnen fullkomligt omöjliga att komma över utan att de förstörs. Detaljerna i konstruktionen är en hemlighet. Men minsta överkan på lådan utlöser sprängladdningar i piporna.

Våld i olika former och även hög värme, brand och fukt aktiverar mekanismen. En särskild slutstycksplugg som stoppas in i vapnet tillsammans med sprängämnet före transport svetsas av explosionen ihop med stålet i patronläget så att vapnet blir värdeöst.

Lådan tål dock att tappas i golvet från måttlig höjd utan att vapnen påverkas.

Det har tagit företaget SQS och FMV, Försvarets materielverk fem år av utveckling att få fram vapenboxen, men så är den också näst intill idiotsä-

ker. SQS, har räknat ut att det skulle ta 64 miljoner år (!) att knäcka koden till låset.

Boxen låses med en IR-sändare ungefär som moderna bilar. Lådan kan fästas vid ett fast föremål med en vajer - också den aktiveras med en elektronisk nyckel. Försöker man klippa av vajern utlöses sprängladdningarna.

Att stjäla lådan och vänta in att batteriet ska ladda ur är ingen idé. När spänningen sjunker under en viss nivå smäller det. Detta kan inte inträffa vid normal användning. Om batteriet skulle vara så svagt går det inte att aktivera boxen.

Höjer tröskeln

Med ak 4:orna i vapenboxar slipper man köra med eskort. Det räcker med personsäkerhetssäkerhetslarm hos föraren. De båda nycklarna ska förstås inte åka med utan skickas i förväg.

- Vapenboxen är en komponent i en större satsning på att höja tröskeln för vapenstöld. Där ingår även sådant som en ny gemensam larmcentral

för hela landet, en översyn av bevakningsorganisationen, kontroll av vapenkassur och utredningen om förvaring i hemmen, säger Försvarmaktens vapenofficer Boo Isaksson.

Kraven på säkra transporter har ökat sedan Sverige började skicka bataljoner till exjugoslavien och krigsmateriel till Baltikum. Men vapenboxen är i huvudsak framtagen för hemvärdet.

Kodas som man vill

Varje låda är en individ och nycklarna kan kodas som man vill. En militärdistriktsgrupp kan ha samma kod för alla vajrar eller för en grupp av lådor.

Trots att vapenboxen är lätt att lära sig räknar Boo Isaksson med ett visst svinn. Det är dock ingen fara om man oavsiktligt utlöser förstöringsmekanismen. Inte ens lådan skadas utan hela explosionen sker inne i piporna. Riskavståndet vid stängd låda är därför noll meter.

TVå man lyfter utan svårighet lådan som håller för att

staplas tre på varandra. Lastar man försiktigt kan boxen flyttas med gaffeltruck.

Förebilden till vapenboxen är SQS säkerhetsväskor för penningtransporter, som fungerar enligt samma princip. Ett engelskt värdetransportföretag använder sedan en tid de svenska produkterna

- De har haft ett väpnat rån per dag men när buset ser att pengarna ligger i våra blå väskor ger de upp direkt, säger Peter Knutsson, SQS.

Varje militärdistriktsgrupp får ett antal boxar för upp till sex vapen i varje. Fördelningen blir grovt sett en box per 500 hemvärnssoldater. Norr om Dalälven där transportavstånden är stora får MD-grupperna en extra kvot.

Vad kostar boxarna, Boo Isaksson?

- Tja, all ny utrustning är dyr och boxen hör utan tvekan hemma i den högre prisklassen när det gäller materiel till hemvärdet. Det känns skönt att vi kunnat genomföra den här upphandlingen även i ett pressat ekonomiskt läge.

Text & Foto: Ulf Ivarsson

Annonshelsida 4-färg Saab AB

Hv blir MD-gruppens hammare

Mer kvalificerade uppgifter väntar när förslagen i utredningen om hemvärnets framtid realiseras.

Text: Ulf Ivarsson, Foto: Anders Kämpe

Det som i utredningen hemvärnet efter 2004 först kallades hv-skyttekompani och sedan fick arbetsnamnet hvjägarkompani slutar förmodligen som hvinsatskompani. Hela förband sätts inte upp utan istället föreslås en kompaniledning i varje militärdistriktsgrupp med en yrkesofficer som chef. Denna stab ska kunna leda 2–5 insatsplutoner.

Utredningen skickades i maj ut på slutremiss med slutdatum 15 september. Redan i första omgången fick utredarna i allt väsentligt godkänt på sina idéer. Det betyder att förvandlingen av hemvärnet fortsätter. Organisationer blir en del av ett "flexibelt insatsförsvar".

En mindre del av hemvärnet, 7000–8000 man, får vassare uppgifter och längre utbildningstid. Insatsplutonerna får vara beredda att agera inom ett helt militärdistrikt. Dessa spjutspetsar ska kunna ta sig an svåra uppdrag som att försvara knutpunkter och terrängavsnitt.

Transportskydd, eskort, målutpekning och eldobobservation är andra förhållanden insatsplutonerna ska ha och därför måste de öva minst 60 timmar om året.

För att lösa uppgiften – även i mörker – krävs ny materiel. Anskaffning av "night vision goggles", sensorer för bevakning och spaning kan bli aktuell. En obesvarad fråga är vad som händer när terrängbilar och 200-båtar tjänat ut – en möjlighet som diskuteras är att ersätta dem med inhyrda civila fordon och farkoster.

Större område

Flertalet hemvärnssoldater fortsätter som förut att bevaka och skydda objekt mot sabotageförband, ytövervaka och stödja samhället. För detta räcker 20 timmars utbildning per år. Beroende på lokala förhållanden ut-

Insatsplutonerna ska kunna ta sig an svåra uppdrag som att försvara knutpunkter och terrängavsnitt.

bildas ett antal plutoner ytterligare tio timmar. Utöver sin grundförmåga kan de då göra något av följande: förstöra flygfält, blockera hamnar och vägar, övervaka gränser, starta och betjäna anläggningar.

Mycket tankearbete har ägnats åt hur man ska använda resurserna på bästa sätt. Hundekipagen placeras på plutonerna, så att patrullerna samtränas och soldaterna lär sig hundförarnas tecken. Av utbildningsskäl hålls sjukvårdarna ihop i grupper på kompaninivå.

Kokgrupperna knyts till kompanierna – helt enkelt därför att där är flest människor. Så lite folk i staberna som möjligt och välfyllda plutoner och kompanier är en ledstjärna för utredningen.

I kompanistaberna slås stabs-, ordonans- och sambandsgrupperna ihop. En stabs- och ledningspluton om 30 man stödjer bataljonsledningen.

Nya målgrupper

År 2005 antas hemvärnet bestå av 55000–60000 män och kvinnor (idag 64000). För att behålla nivån måste 4000 nya kontrakt skrivas varje år. Högt räknat går knappt 3000 värnpliktiga med lång eller kort (tre månader) GU (grundutbildning) att rekrytera.

Kort GU väntas ge 300 per år, men siffran kan stiga om direktinskriv-

ningen till hemvärnet som börjar gälla den 1 juli i år slår väl ut.

I syfte att fånga in alla tänkbara rekryter föreslår utredningen två nya målgrupper: dels dem som inte tagits ut vid mönstringen ("frivillig hemvärnsutbildning"), dels hemvärnsungdomar som gjort 400 timmar, men inte fått göra lumpen. Efter att ha fått stridsutbildning kan ungdomarna placeras in i hemvärnsförband.

Den frivilliga hemvärnsutbildningen och ungdomsutbildningen måste vara likvärdiga med 85 dagars GU. Det mest attraktiva alternativet för den enskilde är troligen sommarkurser med mellanliggande praktik i hv-förband.

Hur stort bidraget från den icke traditionella militärutbildningen egentligen kan bli är svårt att veta. Därför är budskapet från hemvärnets högsta ledning till ÖB att i första hand tänka även på hemvärnets behov när han bestämmer volymen av värnpliktsutbildningen, vilket aldrig skett tidigare.

Marginalerna är alltså inte stora och vill statsmakterna ha ett hemvärn i balans kan plikt bli nödvändig längre fram. Detta har emellertid inte analyserats då ett eventuellt beslut ligger bortom utredningens horisont.

Orättvisa försvinner

För chefernas del rensas floran av ersättningar och medlen läggs på höjd befattningspeng och ersättning vid fullgjort kontrakt. En orättvisa försvinner när reservarna jämföras med övrigt hemvärnsbefäl.

Den totala potten räcker inte för millimeterrättvisa utan befäl på hög nivå premieras extra med hänsyn till kompetens och arbetsbelastning. Insatsplutoncheferna och deras gruppchefer lyfts upp – de har hittills inte varit berättigade till mer än sina kollegor i vanliga plutoner.

Den menige hemvärnssoldaten i en vanlig hemvärnspluton kvitterar ut 400 kronor mot idag 200. Multiplieffekten gör ytterligare höjningar svåra att finansiera och skulle alla hemvärnssoldater fullgöra sina kontrakt spricker kalkylen. Lyckas rikshemvärnsavdelningen få loss mer pengar står ungdomsledarna först i kön.

På www.hemvarnet.mil.se kan du läsa huvuddelen av remissen.

Kode ger inte upp

Text & foto: Ulf Ivarsson

Kode hemvärnskompani vill inte slås ihop med något annat och tog därför på stämman en rad offensiva beslut.

Det kan inte hjälpas – det känns både lite nostalgiskt och högtidligt att få vara med om Kode hemvärnskompanis stämma.

Parkettgolvet i hemvärnsgården knarrar, på väggarna hänger bilder av veteranerna, i fonden en väggmålning som föreställer ett bohuslänskt sommarlandskap med tallar och björkar och en fjord.

Framför estraden har kvartermästare Roger Strutz ställt en overheadprojektor och Marianne Gustafsson dukar ett bord med kaffe och hembakat.

Ikväll ska allvarliga saker avhandlas och kompanichefen Gunnar Gustafsson har lagt ned stor omsorg på att presentera alternativen på ett neutralt sätt. Det handlar om Kodekompaniets vara eller inte vara.

Tillåts inte

Kompanier med färre än 75 män och kvinnor tillåts inte längre. Kode har idag knappt 40 och södra militärdistriktet tänker sig att Kode ingår som pluton i närbelägna Kungälvskompani.

Tvingas Kode gå ihop med något annat förband vill flera hellre söka sig norrut, till Stenungsund. Därifrån rekryterar kompaniet idag sina lottor och bilkårister och där finns de ungdomar som Kode behöver för att

Med stort allvar förberedde Gunnar Gustafsson kvällens beslut – kompaniets framtid står på spel.

växa. Problemet är att man då lämnar Göteborgsgruppen och hamnar i Bohus Dalgruppen.

Innan förhandlingarna hunnit så långt ska befälen för 2002 väljas. Formellt förordnas de av Göteborgsgruppen. Men en klok militärdisstriktsgruppchef lyssnar på rörelsen, så förslaget från Kode har alla utsikter att gå igenom.

Alla på listan inklusive Gunnar Gustafsson och Roger Strutz får förnyat förtroende.

Resten av förhandlingarna handlar bara om framtiden. Om Kode hemvärn, som bildades 1940 ska få leva kvar både till namnet och formen.

Inget att sätta emot

Nye bataljonchefen Tomas Alpner, tidigare yrkesofficer från Linköping, nu datalärare, försäkrar att han inte kommer att arbeta mot stämmans beslut.

– Min förhoppning är att Kode kan leva kvar som självständigt kompani i eller utanför Hisingebataljonen. Men ni kan inte bestämma, bara bearbeta myndigheten och lyckas ni inte nå upp till 75 man har ni inget att sätta emot.

Diskussionen handlar om tre alternativ – eget kompani i Bohus Dalgruppen, fortsätta som hittills, pluton i Kungälv.

Under debatten bleknar Bohus Dal-lösningen något. Flyttningen är inte tillräckligt utredd. Intresset för att leva kvar som eget kompani i Kode blommar upp.

Vid voteringen fick detta alternativ alla röster. Beslutet innebär att Kode satt upp som mål att nå 75 man till 2004. Göteborgsgruppen ska övertyggas om att det finns ett berättigande för Kode-kompaniet och förhoppningsvis vänta med sammanslagningen.

Svårt ta bort

Med det ställningstagandet i ryggen gick det sedan lätt att fatta en rad offensiva beslut. På kompaniexpeditionen kommer nu ledningen att inventera vad Kode är bra på och hur kompaniet kan nå sitt mål.

En framtidsplan och en konkret åtgärdslista ska tas fram. En punkt är redan klar – att försöka starta ungdomsavdelning

– En väl skött kris ger oss ett starkt förband. Det blir svårt att ta bort oss med ett pennstreck, men det vi nu beslutat kräver engagemang, sammanfattar Gunnar Gustafsson, som får medhåll av före detta kretschefen Sture Larsson, även han inbjuden till stämman:

– Ett klokt men djärvt beslut, jag tror ni klarar det!

Driftvärnet snabbaste skyddet

Torsten Sundberg från Sandhamn har varit med i många år. Han tror mera på ubåtar än på mink.

I mitten av mars övade Sjöfartsverkets driftvärn på Kvarns skjutfält vapentjänst och skjutning med Ak4. Detta är annars svårt att organisera exempelvis vid lotsstationen i Sandhamn.

Övningsledare var kapten Jan Söderlund från Livgrenadjärggruppen.

Förutom skjutning på tavlor och fasta mål hade han

Från Södra Skånska Gruppen och Sjöfartsverkets Malmö-avdelning kom Jeanette Nilsson och Anette Jönsson. Jeanette är "tjejen som gjorde lumpen". Ombord på en ubåt.

lagt in stridsskjutning mot Saab-mål och mörkerskjutning med lys.

Intresset för sjön kan hålla i sig. En kvinnlig deltagare hade gjort värnplikt på en ubåt, som hydrofonist, och arbetar nu på Sjöfartsverket i Malmö.

En av deltagarna kunde berättat om en mycket intresserad kollega som tyckte att det

erbjöds för få övningstillfällen. Han brukade ta kontakt med ett hemvärnsförband och delta i deras övningar.

Deltagarna var överens om att ett driftvärn kan vara bästa och snabbaste skyddet för vår infrastruktur. Att lägga ned driftvärnen vid Vattenfall och Televerket ansåg man vara, minst sagt, obetänksamt.

Text & foto: Per Sjöswärd

Gratis körkort drar folk

Bilkåren har haft framgångar med en kampanj om gratis B-körkort. I Gävleborg kom 200 och i Kronoberg 60 till informationen. Innan de nya får påbörja körkortsutbildningen måste de genomgå totalförsvarsutbildning och skriva på för fyra år i bilkåren.

Hoppar de av i förtid måste hela avgiften för körkortet – 10 500 kronor – betalas tillbaka. Avtalet tecknas mellan individen och SKBR och avsikten är att medlemmen ska krigsplaceras, i första hand i hemvärnet. Försöken utvidgas i höst till Halland.

Jämtlandsgruppen gör en drive för nya hemvärnssoldater och avtalspersonal. Målet för i år är 500. Kampanjen är en del i norra militärdistriktets satsning på rekrytering. I denna ingår att förse de lokala rekryteringsgrupperna med material och att utbilda fler rekryterare.

Mångsidiga Fronet kom för sent

Fronet beskrivs som ett flexibla Emma, men kom för sent för hemvänet. Emma kompletteras med PC-Dart för samband inom de nationella skyddsstyrkorna.

Nu finns ett användarvänligt system för att överföra ett textmeddelande från en dator till en annan via valfritt medium – kortvågssradio, VHF, telefon, Mobitex, e-post – eller en kombination av dem. Det är FRO, frivilliga radioorganisationen som löst problemet.

Intresset för programvaran – Fronet – har exploderat senaste halvåret. Ett hundratal användare har redan fått lösenord för att kunna logga in på Fronet och hämta filerna.

Det rör sig egentligen om två program, dels en inskrivningsdel, dels ett program som överför meddelandet.

I en storstad där signal/brusförhållandet gör kortvåg osäker kan Fronet-operatören välja ultrakortvåg. Eller också kan han eller hon skicka med-

delanden till en annan station med "gateway-funktion". FRO har en sådan i Göteborg för vidareändring via andra medier. Med Fronet kan man alltså välja den teknik som för tillfället fungerar bäst.

Fronet har utvecklats för att i första hand användas i FROs föreningsverksamhet. FRO har också ett uppdrag från ÖCB att bygga upp ett reservsambandsnät mellan regeringen och länsstyrelserna. Ett övningsnät med 28 stationer testas fyra gånger i månaden, så totalt har tusentals meddelanden utväxlats med Fronet.

I Göteborg har hemvärnet börjat använda Fronet, både med sina Motorola/Maxtrac-stationer och med ra 145.

Pratar inte

Den digitala meddelandeblocketten Emma, som håller på att införas i hemvänet i hela landet liknar Fronet, men för överföringen använder Emma enbart kortvåg.

Både Emma och Fronet

fungerar på samma hårdvara – 486 processor, PTC-II-modem och ra 763 – fast systemen pratar inte med varandra.

Trots att Fronet är mångsidigt och programvaran gratis för hemvänet är något byte från Emma till Fronet inte alls aktuellt.

– Både systemen kan i stort sett samma sak, deras svaghet är att de är civila och inte ackrediterade, säger major Mats Stedt på rikshemvärnsavdelningen.

– Till 2004 kommer vi istället att komplettera hemvänets samband med PC-Dart, som idag används på stor bredd inom Försvarsmakten. Skälet är att vi ska kunna nå alla förband inom de nationella skyddsstyrkorna.

PC-Dart är en programvara som kan betjäna två nät – kortvåg eller ultrakortvåg.

Stödjer olika modem

– Det unika med Fronet jämfört med Emma är att vi kan

stödja olika modemtyper på samma dator. Vi kan också skicka meddelanden till stationer som för tillfället ligger nere. Dessa meddelanden överförs så snart stationerna kopplar upp sig, säger Christer Nygren i projektgruppen.

Tillsammans med kollegan Johan Gustafsson visade han upp Fronet för civila och militära intressenter i Stockholm i april.

Avsett för text

Fronet är primärt avsett för text men inte alltför stora bildfiler kan bifogas, till exempel lägeskartor från Hemus. I det fallet måste dock först ett nytt gränssnitt, "det man ser på skärmen", skapas.

Det går redan att sända Fronet-meddelanden med hjälp av GSM-telefoner och en GPS-variant, som anger sändarens geografiska läge är tänkbar. Kombinationen Fronet – PC-Dart vore också möjlig enligt Christer Nygren.

Ulf Ivarsson

Ungern bildar hemvärn

Sedan mitten av 1800-talet har ungrarna organiserat frivilliga mot terror och förtryck. Nu återuppstår Nemzetörseg, en direkt mot-svarighet till svenska hemvärnet.

Arets första vecka i Buda-pest är bitande kall. Det är en repris av de svåra krigsårens köldterror som drabbade staden vintern 1945 och oktober 1956. Då utkämpades strider som pulveriserade miljonstaden och skördade sina offer, civila och uniformerade utan urskillning.

Den gemensamma nämnaren var den barbariska röda armén och den efterföljande moskvastyrda politiska förtrycket. Det är inte lätt att hitta ett ögonvittne från den här kvalfyllda perioden av ungersk historia. Men generalöverste Bela Karoly är en av dem.

Som den ungerska statschefens personliga militära rådgivare driver han inrättandet av en ny Nemzetörseg-organisation (se faktaruta) i stil med det svenska hemvärnet.

Rusta upp

Nemzetörseg/hemvärnet kostar givetvis pengar. Det finns ett behov av att modernisera och rusta upp kaserner och förläggningar. Under den ryska eran har dessa anläggningar fått förfalla. De måste byggas om och anpassas till dagens krav. Men synnergieffekterna är också stora. Nemzetörseg och de reguljära styrkornas övningsområden kan utnyttjas gemensamt.

Nemzetörseg föreslås underställas Försvarsmakten, som kommer att sköta både administrationen och tillföra militära ledningskunskaper. Sammantaget kommer det nya organisationen att spara 8,5 miljarder forint (350 miljoner kronor) per år jämfört med det gamla systemet.

En erövrad sovjetisk stridsvagn under upproret i Ungern 1956. Den ständiga närvaron av ryska stridskrafter utlöste en folkresning den 23 oktober 1956. I en vecka styrde de ungerska patrioterna i praktiken landet, innan ryska trupper med stridsvagnar, på anmodan av partisekreterare Gerö, slog ned upproret.

Nemzetörseg blir öppet även för kvinnor. Förändringen förväntas leda till att ökända beteenden inom armén som pennalism och ovårdat språk försvinner. Efter den för kvinnor frivilliga grundutbildningen ska dessa ha samma möjlighet till avancemang som männen.

– Jag tycker att namnet Nemzetör är prestigeladdat. Det påminner om vårt lands traditioner och jag tror att det kommer att bäras med stolthet, säger Bela Karoly.

Beväpnad styrka

De fortsatta diskussionerna kommer att handla om Nemzetörseg/hemvärnets mål och dess organisatoriska tillhörighet.

– Min uppfattning är att det måste vara en beväpnad styrka som kan bilda en egen organisation och ingå som en del i det ungerska totalförsvaret, säger generalöverste Kiraly.

Han vill helst använda Nemzetör-organisationen för utbildningsändamål. Framförallt för att vidareutbilda reservister.

– Det är mycket viktigt eftersom dessa i framtiden kanske kommer att organiseras helt på frivillig väg.

En genomgång av andra organisationer som civilförsvaret, räddningstjänsten och territorialförsvaret väntas leda till att deras insatser kan samordnas inom den föreslagna Nemzetör-organisationen.

Text & foto Laszlo Kovacs

Generalöverste Bela Kiraly. En född överlevare. Under kommunistepoken döms han till döden. Benådas och sitter fängslad till 1956 då han flyr till USA. Återvänder till Ungern 1989 efter 20 år i exil.

Fakta Nemzetörtraditionen har sina rötter i 1848–49 års resning mot Habsburgmonarkins förtryck. Då ryssarna drog genom Ungern 1945 mot Berlin organiserades lokala Nemzetör-styrkor som fick kämpa mot desertörer från ryska armén som terroriserade civilbefolkningen

När oktoberrevolutionen

bryter ut den 23 oktober 1956 blir Nemzetör-frågan åter aktuell. Civilbefolkningen saknar skydd. Plundrare, stalinistanhängare och kommunistpartiets beväpnade säkerhetspolis gör livet osäkert i städerna.

Generalöverste Bela Kiraly frigges efter sex år i fängelse och utnämns av Imre Nagy till överbefälhavare

för Budapest och samtidigt blir han också chef över de ungerska Nemzetör-styrkorna. Förstahandsuppgiften är att garantera den inre säkerheten och att organisera civilförsvaret.

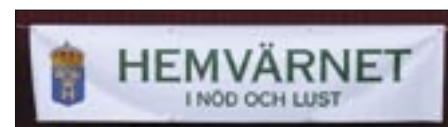
Den 11 november 1956 krossas den ungerska frihetskampen av ryska stridsvagnar och Nemzetör-organisationen upplöses.

Sune Ullestad, informations- och rekryteringsansvarig på rikshemvärnsavdelningen, visar skärmutställningen, som man köpa eller låna. Mått ca 280 x 230 cm. Affischerna finns i formaten A 4 och 70 x 100 cm.

Huvudfoldern för rekrytering, format A 6, med portofri svarstalong.

Banderollen i PVC finns i såväl enkel- som dubbelsidig version. Måtten är 300 x 70 cm.

Rekrytera med tydliga mål

Avgångarna från hemvärnet överstiger nyrekryteringarna med alltför stora siffror. Förra året tappade vi totalt i riket 5000 hemvärnssoldater inkl avtalspersonal. Vi nyrekryterade av samma kategorier 3000 personer. Det gav vid årsskiftet ett hemvärn med 64 000 män och kvinnor.

Även om vi inte ska drabbas av panik vid åsynen av de senaste årens statistik i årsredovisningarna, är det nödvändigt att planmässigt och med tillräckliga medel och tydliga mål arbeta med rekrytering. Det finns bra centralt framtaget material som MD-grupperna kan ta hem till hemvärnsförbanden.

Låna banderoller

I Försvarets Bok- och Blankettförråd finns ett sortiment av rekryteringsfoldrar, informationstrycksaker, vykort, affischer i olika format mm. Vi har dessutom banderoller att köpa eller låna, liksom praktiska skärmutställningar som bygger på våra affischer.

Alla artiklar har M-nummer och kan lätt rekvireras till lokala eller re-

gionala bokförråd. På ett särskilt A4-blad presenterar vi allt material och även detta blad kan du beställa från FBF i Sundbyberg.

Rekryteringssajten soldat.nu på internet är en väl fungerande rekryteringskälla. Den enskilde, som antingen vill anmäla intresse för att gå med i hemvärnet eller ansöka till 3-månadersutbildningen, sänder sin digitala blankett till sin MD-grupp som själv tar hand om informationen eller lämnar den vidare till aktuellt hemvärnsförband för handläggning.

Här är det viktigt att den som hört av sig får ett snabbt svar från rekryteringsansvarig. 20-åringar har bråttom...

Presenter på nätet

På hemvarnet.mil.se, som ständigt utvecklas, finns en länk till rekryteringssajten. På vår hemsida finns även Sporrongs webbutik, som marknadsför profilartiklar, presenter, märken, bordsstandar, tävlingsjetonger och förtjänsttecken.

Här kan du nu köpa kristallvaser, Maglite-ficklampor, ståltermosar eller moraknivar med hemvärnets va-

pen på. Kanske lämpliga premier till framstående rekryterare?

När du handlar i denna webbshop gynnar du hemvärnet, eftersom rikshemvärnsrådet får royalty på försålda hemvärnsartiklar.

Hur många rekryterar ni i år?

För tredje året i rad arrangerade i maj HvSS kursen Rekrytering och medlemsvård. Under tre dagar fick kursdeltagarna inblick i grunderna för information och marknadsföring samt övade praktiskt i att planera och utforma olika rekryteringsaktiviteter.

Denna utbildning är tänkt för rekryterare i kompani och bataljon, men också för handläggare på MD-grupperna.

Hur många nya ska ditt förband rekrytera i år? Nästa år? Har du funderat på vad ni kan göra för att behålla fler i förbandet? Hur samverkar du med avtalsorganisationerna?

Med denna korta presentation har vi velat visa på några användbara vägar för att öka trycket i det angelägna rekryteringsjobbet.

Hemvärnet. I nöd och lust!

Text: Sune Ullestad

Studiecirkel i anatomi

Bataljon Stockholms sjukvårdare satsar på nyrekrytering genom att marknadsföra den nya utbildningen av hemvärns-sjukvårdare.

För dem som gått den gamla utbildningen har sjukvårdsbefälet Ingemar Ekdahl startat en studiecirkel i anatomi och fysiologi, ledd av doktor Bo Blomgren.

Många lediga platser i kort grundutbildning

Antalet anmällda till kort grundutbildning var per den 13 maj 37 killar och tjejer. De fördelade sig på I 5 (12), P 7 (4), Ing 2 (3), Livgardet (1), P 10 (1) och I 19 (16).

Första inryckning är 17 juni på P 7. Till P18, A9 och Amf 1 hade vid denna tidnings pressläggning ännu ingen anmälts. Totala antalet platser

Bohus Dal svarar om kungajakten

Halle- och Hunneberg var inte skyddsobjekt under kungajakten. Däremot gällde tillträdesförbud enligt ordningslagen.

Hemvärnspersonalen biträdde polisen vid avspärrningarna som ordningsvakter. Så förklarar Bohus Dalgruppen hemvärnets roll i kungajakten.

Högkvarterets jurister säger att hemvärdet inte hade rättsligt stöd som bomvakter vid avspärrningarna.

Hemvärdet i Västra Tunhem har under många år hjälpt till med förplägnad, trafikreglering och avspärrning, men den senare uppgiften har inte varit känd av Bohus Dalgruppen, framgår det av gruppens svar på högkvarterets frågor, som vi redogjorde för i nr 1/02.

En av vakterna bar visserligen skyddsvaktsarmbindel,

Rättelser och förtydliganden

men skyddslagen återropades aldrig. Vakterna var istället förordnade som ordningsvakter. Länsstyrelsen hade avlyst berget med stöd av en paragraf i ordningslagen. Denna ger rätt att förhindra tillträde om det finns fara för liv och hälsa.

Insatsen på berget är en lång tradition och har organiserats lokalt. I självkritisk anda lovar Bohus Dalgruppen ändå att inte använda hemvärnspersonal vid kommande jakter förrän det kommit en formell framställan om stöd till Försvarmakten.

Det som gör saken extra känslig är förbudet att använda militär mot civila. Juristerna på högkvarteret kritiserar att man ställde upp uniformerade hvsoldater som bomvakter. Allmänheten gavs därmed uppfattningen att hemvärdet hade rätt att mota bort obehöriga besökare med tvång, eventuellt våld. Att en av soldaterna bar armbindel

med skyddsvakttecken var klart olämpligt då skyddslagen inte gällde.

✱

I nummer 2/02 av Hemvärnet uppgavs att lottan Christina Hammarström skulle vara den första medlemmen i en avtalsorganisation som fått förtjänstmedaljen. Detta är fel.

I Rasbo bataljon tilldelades förplägnadslottan Kerstin Petterson i Långhundra hemvärnsområde medaljen redan 1999. Även Leif Fornstedt, sambandsbefäl i samma hvbataljon har fått medaljen – vid en ceremoni den 6 juni 2000.

✱

Camilla Hansen i Perstorp upplyser om att Hässleholms kommun inte brukar använda sig av hemvärdet vid svåra påfrestningar. Uppgiften i nr 2 att Hässleholm kallade in hemvärdet för att bistå i arbetet mot översvämningarna är alltså fel.

**Annon 1/2 liggande
185x130 mm
4-färg
Nammo Vännäsverken**

Väl gömt är koket i Strängnäs. Nu räcker maskeringsnäten för alla upptäckliga behov. Foto Ulf Ivarsson

Hemvärnet signaturanpassas

En andra våg av maskeringsnät tillförs hemvärnet till den 1 januari 2004. Hittills har kompanierna haft en central pott på tio. De vanliga plutonerna har inte haft några alls och får nu nio. Antalet nät fördubblas i bandvagnsplutonerna (från 8 till 16) och för terrängbilsplutonerna (6 blir 12).

Varje bataljon och kompani får PC Dart för samband både uppåt, neråt och åt sidan. Dessutom tillförs bataljonen en fjärrbetjäningssenheter till radiostationer. Det blir lättare att dra tråd då kabelmesar (och axel) för 200-metersrullar tilldelas.

Beredskapsplutonerna får ännu ett kroppsskydd 94 (med

skivor) och har då sammanlagt tre per pluton. Alla får hjälmunderlag typ rånarluva. Slutligen hamnar pansarskott 86, pansarspränggranater samt lysgranater till granatgevären på beredskapsplutonernas materiellista istället för på MD-gruppernas.

En översyn av hemvärnets materielbehov sker årligen.

ÖB gör seriös vapenprovning

Överbefälhavaren har beordrat en utredning om hur hemvärnssoldaternas eldhandvapen i framtiden ska förvaras.

Utredningen ska belysa förvarings- och transport-säkerhet, beredskapskrav, förtroendefrågor, utbildnings-rationalitet och ekonomi. Arbetet leds av överste Christer Svensson, Örebro.

– Det är angeläget att seriöst pröva de krav, bestämmelser och rutiner vi idag har för hemvärnets vapenförvaring, säger rikshemvärnschefen Mats Welff, som betonar att resultatet av utredningen måste medge fortsatt rekrytering och effektiva övningar i hemvärnet.

Utredningen redovisas senast den 30 september i år.

Bättre service i Stockholm

Ett besked om hur det blir med truppserviceförrådet i Stockholm väntas inom kort. Idag får hemvärnsmännen åka till Kungsängen för att utrusta, vilket är oönskvärt för många, särskilt i hvbataljon Syd. Persedelbyten kan dock ske i Almnäs och på Rindö, senare eventuellt även på Karlberg, uppger chefen för Livgardesgruppen Ronny Schultz.

Gotlänningar visar upp sig

Gotlänningarna visar upp sig på fyra stora evenemang i år: Hemse marknad, Tiljans talanger, Gotland Grand National (enduro-tävling för motorcyklar) och seglingens dag.

Mera om årets värnsvärnsaktiviteter står att läsa i första numret av Tidskrift för Gotlands hemvärn. I tidningen berättas också om det marina hemvärnet som ökar, har tre båtar i gott skick och rejält med reservdelar. Sjöbevakning och IKFN-uppdrag prioriteras.

**Annon 1/4
stående
svart-vit**

Widforss AB

Ännu inga märken

Inga särskilda märken finns ännu för beredskapsplutonerna och man får inte på eget bevåg införa några sådana heller. Det beskedet ger informationschef Sune Ullestad vid rikshemvärnsavdelningen som svar på en fråga från en hvbataljonchef i Umeå.

Utredningen "hemvärnet efter 2004" kan leda till nya namn på förbanden – frågeställaren föredrar "insatspluton". Märken måste godkännas av det så kallade protokollet i Högkvarteret.

Omtyckt musikledare ur tiden

Sverker Hållander har avlidit 58 år gammal. Han ägnade sitt liv åt militärmusiken och från 1978 ledde han Hemvärnets musikkår i Handen.

Bland hans marscher bör nämnas Hemvärnets strids-skolas marsch. I skivproduktionerna märks Fanfar för hemvärnet.

Hemvärnsbefäl ur Skaraborgsgruppen flankerar intresserade värnpliktiga vid Livregementets husarer, K3, i Karlsborg.

Fördomarna skalas bort

MD-grupper med närhet till garnisonsorter har flera privilegier. Ett är att kunna nå värnpliktiga under grundutbildning. Sådana möjligheter ska naturligtvis odlas.

Skaraborgsgruppen i Skövde är här på alerten. För tredje året är man nu igång med information till snart uttryckande. P 4 och T 2 i Skövde, K 3 i Karlsborg, F 7 i Sätenäs ligger inom räckhåll och har besökts med goda resultat.

– Vår bedömning är att

150 värnpliktiga har visat starkt intresse för att ansluta sig till hemvärdet eller någon avtalsorganisation, säger majoren Bo Söderqvist, info- och rekryteringsansvarig på Skaraborgsgruppen.

Och rekryteringen gynnar inte enbart Skaraborg. Huvuddelen kommer från andra delar av landet. Deras intresseanmälningar vidarebefordras till aktuell MD-grupp.

Befäl ur hemvärdet är med vid information och samtal. Fullt utrustade. Eventuella

Tydliga ungdomsregler efterlyses

Ungdomsledare i MDS, södra militärdistriktet, efterlyser tydliga och lika bestämmelser inom hela MDS.

– Vi behöver enhetliga rutiner och reglementen för ungdomsverksamheten, säger Tommy Sitsas, Malmö FBU. Särskilt med tanke på att i delar av vår verksamhet deltar ungdomar från flera olika avdelningar inom MDS.

Tommy Sitsas deltog i en ungdomsledarkonferens på Falsterbo kursgård i Skåne, som samlade ungdomsledare

ur Södra skånska gruppen, Skånska dragongruppen, och Hallandsgruppen samt representanter från FBU och MDS. Tillsammans räknar de in 600 ungdomar.

– Denna konferens kan utmynna i ett gemensamt regelverk för all ungdomsverksamhet inom MDS.

– Dessutom skapas kontakter mellan avdelningarna, som underlättar samarbetet i framtiden.

På konferensen diskuterades även om man ska kräva att en ungdomsledare ska vara lägst gruppchefsutbildad.

– Självklart måste den personliga lämpligheten vara viktigare än den befattning man hade när man gjorde sin grundutbildning, menar Tommy Sitsas.

Deltagarna kom även fram till att det bör hållas fyra regionala ungdomskurser som ska samordnas i tid och rum, för bästa utnyttjande av resurserna.

fördomar om hemvärnssoldatens ålder och utrustning skalas snabbt av och helt plötsligt är nyfikenheten väckt hos ett antal 20-åringar.

Kan det bättre vara? Med dagens snabba förbandsomsättning i brigaderna (4–6 år) är en värnpliktig snart klar för ett ordinarie hemvärnskontrakt.

Gack och gör sammalunda!

Lars Brink, lokalred, Västra Götaland

NORTHGEAR

SOVSÄCK 2000

Tväsäckssystem / -40°C / Grön
Pris 2995:*

ARMY BAGS

Cordura 1000 / Svart / 5 Fickor / Kan bäras som ryggseack
100 liter Pris 750:*/ 135 liter Pris 875:*

*Postens avgifter tillkommer

Kvalitetsutrustning direkt från Buffers Marin

Vi levererar bland annat till Polisen, Försvaret, Kustbevakningen och Brandkåren. Beställ gärna på vår hemsida: www.buffers.se eller faxa din beställning på 08-511 700 37.

Annons 1/4 stående 4-färg

Herr Eriks Skrädderi

Mellersta militärdistriktet leder kontraktsligan med 44 procents uppfyllnad, följt av norra på 36, södra på 35, och Gotland på 30 procent. Högsta kontraktsuppfyllnaden för avtalspersonal har norra militärdistriktet – 37 procent.

Tinget. Datum för rikshemvärnstringet 2003 blir 5–7 november, men platsen fastställs först i höst.

Tattoo i Ystad. Det blir ett Ystad International Military Tattoo 2003. Prislapp: 600 000 kronor.

Uniformsdispens. Om hemvärdet vill gå högvakt i m 90 måste man få ett godkännande från garnisonsavdelningen annars gäller m 87. Nyheten är inte så dramatisk – dispenser för m 90 har getts tidigare.

Hemvärdet kostar mer nu än i början av 1950-talet. Av försvarsanslaget fick då hemvärdet disponera bara cirka fyra promille, idag avsätts drygt en procent.

Ny mc-chef. Anders Berndtsson har anställts som generalsekreterare i Frivilliga motorcykelkåren efter Torbjörn Wahlberg, som gått i pension. Anders var under många år chef för motortjänsten vid I 3.

Opil till Uppsala. Operativa insatsledningen, Opil, läggs i Uppsala. Hela staben ska vara i verksamhet där senast den 31 december 2004. Opil leder Försvarsmaktens insatser såväl i Sverige som utomlands

Norra militärdistriktet satsar på information om korta värnplikten och har gett ut en broschyr med frågor och svar om hemvärnet till 6 000 i utbildningsreserven i distriktet.

Lärörök sökning i Boxholm

Boxholms hemvärnskompani vann nyttiga lärdomar av en övning tillsammans med en rad andra organisationer och myndigheter en helg i mars i skogarna kring Malexander.

Övningen genomfördes av en samverkansgrupp mellan hemvärdet, orienteringsklubben, räddningstjänsten, polisen, jägarkåren och Boxholms kommun. Gruppen fungerar inom ett EU-projekt kallat Fröet som finns till för att stötta det ideella föreningslivet och öka samhällsengagemanget.

Övningsscenariot gick ut på att ett antal personer hade avvikit från ett gruppboende och virrat bort sig i skogen. Polisen fördelade sökstyrkan utefter hur terrängen såg ut och snart var sökandet i full gång.

Hemvärdet gick i patruller med hund och orienterarna sprang över områden med lättare terräng. Redan efter ett par minuter rapporterade orienterarna att en person påträffats.

Hemvärdet gick i patruller med hund. Foto Markus Lindberg.

Att samöva med andra organisationer visade sig vara mycket värdefullt. De olika grupperna har olika kunskaper att ta tillvara men också olika sätt att tänka och inte minst olika ledningsstruktur.

Svårigheterna att samordna samband, informationssprid-

ning och ledning framträdde tydligt vid övningen. Själva sökandet gick dock över förväntan. Vi fick också tillfälle att öva organisationen runt omkring själva sökandet med utspisning, sjukvård och mediahantering.

Markus Lindberg

Blåsmusiker i Nyköping jubilerade i sambatakt

Från den officiella invigningen av Hemvärnets Musikkår i Nyköping på Stora Torget, Nyköping den 6 juni 1982.

Efter att ha läst en annons i Lokaltidningen Södermanlands Nyheter, "Blåsmusiker sökes", kom sjutton intresserade och spelsugna musiker, elva män och sex kvinnor till St Annehus i Nyköping för en första spelövning den 21 januari 1982.

Den kvällen beslutades det

att bilda en hemvärnsmusikkår. I år firades 20-års jubileum med en stor jubileumskoncert i stadens konserthus, Culturum. Sångsolist: Katarina Pilotti, dirigent: Alf Hjertzell, presentatör: Torgny Ehrieder och sist men inte minst den härliga orkestern med 45 musiker.

I första avdelningen bjöds det på Norrlandsfärger av Victor Widqvist. Festspel av Gösta Nilsson. Tango Jalousie av Jakob Gade och Lagmansbodasvit av Owe Green.

Efter paus startade de duktiga slagverkarna upp med El Cumbanchero av Rafael Hernandez och orkestern överraskar med härliga latinamerikanska rytmer.

På post för Sverige var det sista musikstycket i programmet, men publiken ville absolut höra mer så avslutningsvis spelade vi Kungl. Södermanlands Regementes Marsch av C.A Lundvall.

Nöjd och med de rungande applåderorna ringande i öronen cyklade jag hem med min saxofon för att snabbt byta om till festkläder för nu vankades det jubileumsfest.

Mona Bordui

Fyra bataljoner övade ihop

Skaraborgarna har tradition Satt kriga. Därför gick 540 hemvärnssoldater ur fyra bataljoner ut över ett veckoslut i kallt marsväder för att skydda och ytövervaka det gamla Västergötland från Gullspång i norr till gränsen mot Småland i söder, och med Vätterns västra strand i öster. Tidig gemensam planering under majoren Thomas Hilding (redan i januari) låg i botten på krigsförbandsövningen.

Det hela var också ett test på hur en ny organisation kan fungera.

Ty även Skaraborgs hemvärn har gjort om sig till fullskaliga bataljoner och kompanier. Totalt sett från 7 till 5 bataljoner och från 28 till 15 kompanier. Inga egentliga problem, var bedömningen från MD-gruppens chef, överstelöjtnant Östen Kvarnlöf, Skövde.

Tillämpning av skyddslagen, liksom intern säkerhetstjänst stod i centrum för själva utbildningsdelen av förbandsövningen. Frivilliga Flygkåren övade fällning av rapportthylsor.

Beredskapsplutonernas chefer sattes på hårda prov genom överraskningsmoment ledda av löjtnanten Hans Eriksson. Sammantaget många och om-

Nedansiljans hvbataljon övade kompanistrid i vintermiljö i skogarna runt Rättvik.

Målmedvetna dalkarlar i vinterstrid

Veterligen har aldrig förr i Dalarnas hemvärns historia övats kompanis strid i vintermiljö, så som Nedansiljans hvbataljon gjorde i skogarna runt Rättvik en helg i mars.

Förklaringen är enligt kompanichefen löjtnant Lassas Hans Andersson att hemvärnet tidigare i stort sett präglats av att soldater och befäl inte haft tillräckliga kunskaper.

– Det är väldigt ovanligt att hemvärnet har utbildning

som denna. Det behövs kompetent personal i alla led för att det ska fungera.

Leksands kompani har under många år målmedvetet bedrivit utbildning, rekrytering och befälsutbildning, ett arbete som nu bär frukt.

– Jag hävdar att övningar av detta slag är de enda som gäller för att alla ska kunna se ett sammanhang och förstå sina egna färdigheter för att utveckla sig själva och kompaniet.

Alla funktioner övades, inte bara strid utan även skydd, bevakning, samband, underhåll, sjukvård och ledning.

Spänningen hölls vid liv av en B-styrka med några

växlande inslag som behövs för att en krigsförbandsövning ska ge en realism motsvarande verkligheten.

Lars Brink

Hemvärn i mak- tens korridorer

Hemvärnsmän från Dalarna och Södermanland, besökte i början av april riksdagen, där de träffade försvarsberedningens ordförande Håkan Juholt (s), samt riksdagsman Ola Rask (s) Dalarna representerades av bataljonscheferna Lasse Vainionpää och Börje Forslund. Från Södermanland kom hundbefälet Peter Engman och kvartermästaren Håkan von Zeipel.

Håkan Juholt framförde tankar om att inrätta ett sorts driftvärn, med uppgift att skydda mot data- och IT-sabotage. Försvarsberedningen tror även att hemvärnet ska kunna bidra till personalförsörjningen av utlandsstyrkorna.

Lasse Vainionpää framförde tanken att Dalregementsgruppen i Falun skulle utbilda tremånaderssoldater för direktplacering i hemvärnet. Detta kan ske utan större kostnader, med befintlig personal och övningsbetingelser.

inlånade soldater från Stockholm.

Vem vann? Jo, Nedansiljans hemvärn och Sverige.

Text & foto: George Engström

Upplänningar vaktade östersjöövning

För att vara det hårt bandade svenska försvaret var det en gigantisk övning som genomfördes vid Upplands regemente, S1 i Enköping i slutet av februari. Över 2 600 män och kvinnor från 15 länder och 17 svenska förband övade under namnet "Baltic Defence College".

Hemvärnet ställde upp med 36 man – en vaktstyrka samt några förplägnadslottor och telefonister. Många av hemvärnssoldaterna var veteraner från stora manövrar som Snöstorm och Nordic Peace.

För hemvärnets del var detta ett ypperligt tillfälle att repetera vaktjänst och samband på både svenska och engelska.

En av de 36 var Johan Hög-

lund från Hagunda insatspluton, utanför Enköping.

– Jag tycker att det är viktigt att vi får hålla vår skyddsvaktskompetens vid liv. Vi arbetar i två skift om fyra man på natten och om fem på dagen.

Vår huvuduppgift är att kontrollera ID-handlingar och magnetkort. Sedan står vi vakt vid en grind som används ganska flitigt.

– Det är spännande att få bekanta sig med den intressanta materiel som förekommer här – attackhelikoptrar och de nyare pansarbandvagnarna samt fältstaber och hela den organisation som krävs för att skapa en sådan här stor övning.

Text & foto: Kjell Saebö

Hemvärnet stod för en stor del av vakttjänsten

Flyganfall har slagit ut en trupp...

Sjukvård samt strid i bebyggelse var övningsmomenten när Mellersta Blekinge Hemvärnsbataljon genomförde övning sista helgen i april.

Södra Cell i Mörrum ställde välvilligt terräng och fastigheter till förfogande, varför de yttre förutsättningarna var mycket bra.

Sjukvårdsmomentet utspelades i ett skogsparti, där ett fingerat flyganfall slagit ut en trupp soldater.

Övningen innebar genomsök av terrängen, första hjälpen (kamratstöd) på plats samt transport av skadade med fordon till kompaniförbandsplats. Även formell utbildning i ABC-tjänst genomfördes med mycket bra resultat.

Strid i bebyggelse övades i ett äldre hus som stått tomt i 20 år. Genomsök i de olika rummen genomfördes, och man konstaterade snabbt hur

Sjukvårdsutbildning genomförs av bataljonens sjukvårdsbefäl Catrin Stelle.

viktig säkerhetsaspekten är samt hur personalkrävande en sådan här insats är.

FMCK, FRO, Röda Korset, Bilkåren och Lottorna hade avtalspersonal igång under övningen. Lottorna stod också för förplägnadstjänsten och hade fältköket igång för

tillagning av korv stroganoff. Tyvärr satte det ruggiga vädret stopp för Frivilliga Flygkårens insatser.

Representanter för Räddningstjänsten och Södra Cell Mörrums Bruk besökte övningen, och kunde i samtal med stf bataljonschefen Mats

Svensson och övningsledaren Thorleif Wallete konstatera att framtida samverkan är såväl önskvärd som möjlig. Till exempel konstaterades att mycket materiel som sjukvårdsmateriel, var av samma slag – men i olika färg.

Förbandet inbjöds att besöka räddningstjänstens övning, när det äldre hus som använts under denna övning ska eldas upp.

–Den väpnade striden är den yttersta anledningen till att vi har en försvarsmakt. Vi måste klara av stridens alla påfrestande moment och fasor, och samtidigt få förbandets alla delar att fungera på ett bra sätt, säger stf bataljonschefen Mats Svensson.

–Detta gör att vi är ett mycket bra tillskott för samhället vid katastrofer och olyckor,

Text & foto Margareta Nöbelin, info-befäl i Mellersta Blekinges hv-bataljon

**Annonns 1/2 liggande
sv/v
Aerotechtelub AB**

Förre rikshemvärnschefen, generalmajor Reinhold Lahti, Hägersten, har avlidit. Hans närmaste är hustru Ulla samt barnen Jenny och Henrik. Lahti blev 71 år.

Reinhold Lahti föddes i Kukkola i Tornedalen 1930 och började sin militära bana som volontär vid Norrbottens artillerikår 1946. Han blev officer vid Bodens artilleriregemente, A 8, 1954.

1988 blev Reinhold Lahti rikshemvärnschef. Under hans tid beslutades att kvinnor med militär grundutbildning kunde bli hemvärnsmän. Vidare började man tilldela all hemvärnspersonal, utan kostnad för den enskilde, tjänsten Hemvärnet.

Hemvärnets personalstyrka fastställdes till 125 000 man, "försvarsområdes-flyget" lanserades, hemvärnsmuseet på Hemvärnets stridsskola, HvSS, återinvigdes, hemvärnspersonalen började få uniformssystem 90, Rikshemvärnsrådet bildades av den gamla Hemvärnets Centrala Förtroende-

Reinhold Lahti död

**"Talade till folk
på ett sätt som
alla begrep"**

nämnd och försöksutbildning av bevakningslottor för hemvärnet påbörjades.

Reinhold Lahti var en helgjuten och stor personlighet. Han hade en gedigen teknisk bakgrund, men var en synnerligen "praktisk" tekniker. Som lärare var han en stark inspiratör, och kunde som få motivera sina elever. Enligt många var han urtypen för en truppofficer, och han talade till folk på ett sätt som alla begrep.

Han kunde verka bister på ytan ibland, men han visade alltid värme och humor i mötet med kolleger och personal. Träffsäkerheten i hans språk blev legendarisk. Hemvärnsmännen uppskattade verkligen sin rikshemvärnschef. En uppskattning som var ömsesidig.

Man kunde tveklöst lita på den orädda, jordnära och ärlige mannen, som genom sin blotta uppenbarelse gjorde kraftfull PR för hemvärnet och frivillig försvarsverksamhet.

Mats Welff, rikshemvärnschef

**Annon 1/2 liggande
sv/v**

CLP System

Hemvärnets högvakter i sommar

Sommartid får besökarna vid Stockholms slott och Drottningholms slott många chanser att träffa vaktsoldater från landets hemvärnsförband. Även våra hemvärnsmusikkårer får ofta hedersuppslaget att då eller när andra förband går högvakt spela. I tabellen nedan är programmet för tiden juni– september:

Mer information om hemvärnsmusik och högvakt finns på www.hogvaken.mil.se och www.hemvarnet.se samt på militärdistriktsgruppernas och musikkårernas sajter.

Hemvärnsvakter

1– 2 juni	Västerbottensgruppen
8–9 juni	Norrbottens gränsjägargrupp och Lapplandsjägargruppen
15–16 juni	Jämtlandsgruppen
22–23 juni	Norrbottensgruppen
3–4 juli	Skaraborgsgruppen
5–6 juli	Skaraborgsgruppen
18–19 juli	Älvsborgsgruppen
20–21 juli	Älvsborgsgruppen
24–25 augusti	Dalregementsgruppen
31 aug–1 sep	Hallandsgruppen
7–8 september	Bohus- Dalgruppen
14–15 september	Livgrenadjärgruppen (Östgöta hemvärn)

Hemvärnsmusikkårerna

1–2 juni	Jämtland
21–23 juni	Stockholm
24–25 augusti	Borlänge
31 aug–1 sep	Ängelholm
7–8 september	Ystad
14–15 september	Östergötland
21–22 september	Skaraborg

Halmstad övade komplicerad strid

Skedala och Halmstads hv-skompanier ur Halmstads hemvärnsbataljon bekantade sig med strid i bebyggelse på Mästocka skjutfält. För många var detta en ny upplevelse.

Strid i bebyggelse är en mycket komplicerad och riskfylld operation och kräver mycket övning och kunskap hos den enskilde soldaten. Eftersom tiden var begränsad övades enbart framryckning längs med gata samt att inta och säkra vägförbindelser.

Dessutom fick soldaterna hänga på sig Simfire-västar, som ger en ljussignal om soldaten träffas (av en ofarlig laserstråle från motståndarens vapen). Två grupper framryckte så fältmässigt som möjligt mot

varandra för att inte få för många utslagna i striden.

Soldaterna satte upp och iordningställde försvarsladdning 21. Slutligen upprättades en sk checkpoint där de övade genomsök av fordon. Några av deltagarna har erfarenhet av detta från tjänstgöring på Balkan.

Roger Bengtsson

Ak 4 kan bli enhetsvapen

Ak 4 kan på sikt bli hemvärnets enda personliga eldhandsvapen.

Inom högkvarteret diskuteras att beväpna alla, även avtalspersonalen, med ett enhetsvapen och ak 4an är huvudkandidat.

En kpist är visserligen lättare att lära sig, vårda och skjuta med. Men det argumentet anses inte väga lika tungt som fördelarna med ak 4: färre ammunitionslag, större eldkraft och räckvidd.

Även utbildningen för enklare och patronlagesläset ger hög säkerhet vid bostadsförvaring. För hemvärnsbruk har ak4 hittills i alla jämförelser bedömts vara lämpligare än ak 5, särskilt som den modifieras med nya riktmedel.

Hallänningarna godkändes

I södra militärdistriktets hemvärn måste man årligen få godkänt på olika moment i den så kallade basutbildningen. Den som inte deltar löper stor risk att få lämna in sitt vapen och bli placerad i förbandsreserven.

Men hemvärnssoldaterna i Halmstad och Laholm fick godkänt då de under mars–april var med om basutbildningen.

De provade praktiskt skyddsmasken, gick in i tår-gaskammaren och kontrollerade tätheten samt sanerade sig efteråt.

Grupperna övade framryckning från igelkottsförsvar till att besätta stridsställningar, gruppchefs order och kommando. Övningen genomfördes med skarp ammunition.

Hemvärnssoldaterna skrev ett prov som omfattade ett 20-tal frågor om ammunition och säkerhet och visade att de kan ladda och patron ur.

Sjukvårdarna visade omhändertagande av skadad samt framstupa sidoläge. Arm- och benbrott är vanliga både som stridsskador och olycksfall. Soldaterna fick lära sig hur man fixerar benbrott med hjälp av Boforsskenan.

Roger Bengtsson

Anne-Marie och Anders leder FOS

Frivilliga försvarsorganisationernas samarbetskommitté (FOS) har utsett Anne-Marie Medin till ordförande och Anders M Johansson till vice ordförande. Anne-Marie Medin är ordförande i Sveriges Kvinnliga Bilkårens Riksförbund och Anders M. Johansson generalsekreterare i Sveriges Civilförsvarsförbund.

FOS är en sammanslutning av sammanlagt 23 frivilliga totalförsvarsorganisationer med tillsammans över 800 000 medlemmar som är verksamma inom samhällets säkerhet och beredskap samt totalförsvar.

Husvagn är en dålig stabsplats

Drömmen om att under flera dygn leda räddningsinsatser från en husvagn eller en terrängbil, är ett hjärnspöke.

Kompetensen hos frivilligpersonalen som på fältet medverkar i alla former av räddningstjänst ökar. Det är till stor del beroende på att räddningstjänst och polis har ställt upp med instruktörer och övningsmateriel.

Vad vi själva måste ansvara för, och bli bättre på, är vår egen stabs och sambandsstruktur. Vi måste komma ihåg, att om vi upprättar en stab för räddningsinsatser så är det inte samma sak som att hantera en stab för en mekaniserad brigad, som är under ständig förflyttning.

Har sällan kapacitet

Det är mycket bättre att i närområdet för insatsen upprätta en stab inomhus som medger ordentliga (avskilda) utrymmen för den egentliga

insatsstaben, sambandsrum och annat.

Några hemvärnsbataljoner och FRO-avdelningar har med egna medel byggt sambandsfordon eller ledningsbussar. Liknande fordon har också utvecklats hos räddningstjänst och polis. Genomgående för dessa fordon, är att de sällan har tillräcklig kapacitet att under flera dygn inhysa en större insatsstab som kan arbeta rationellt. Kanske finns det inte ens plats för en ordentlig lägeskarta för aktuellt insatsområde. Dessa fordon är mer lämpade för smärre insatser under kort tid – liksom att de i "frontlinjen" kan leda den minutoperativa verksamheten och vidarebefordra samband med den egentliga staben.

Undvik bekvämt samband

I bland används mobiltelefon som huvudalternativ för information och ordergivning

Att anordna en insatsstab i ett tält är ett uselt alternativ, hävdar Jan Andersson. Foto: Ulf Ivarsson

när frivilligförsvaret deltar i räddningstjänst. Förra årets större haverier på elnätet visar att radiostationer som inte är beroende av fungerande gemensamma basstationer är mer tillförlitliga än vanlig mobiltelefoner.

Nyfiken allmänhet

Vi riskerar alltid att det inte finns tillfredsställande mobilradiotäckning i det område vi skall operera i, liksom att en nyfiken allmänhet och journalister kan belägga de mobiltelefonkanaler vi behöver.

Lika illa är det att använda "egenköpt" radiomateriel som inte är kompatibel med övriga enheters radiosystem. Marktelefonförbindelser och telefonväxel ger större uthållighet för en stab som skall verka under flera dygn.

Telefoner är också bättre från sekretessynpunkt. Drömmen om att under flera dygn leda hundra personer från en husvagn eller en terrängbil, är ett hjärnspöke som drabbat en del hemvärnspersonal i allmänhet och

FRO-personal i synnerhet. Alternativet med att anordna en insatsstab i ett tält är också ett uselt alternativ, som rimligtvis inte bör förekomma innan alla andra bättre möjligheter prövats.

En hvbataljon i mellansverige byggde vid en insats tält mitt på torget. Jag ifrågasätter om inte räddningsschefen med stöd av förfogandelagen i stället borde ha beordrat att några rum i stadshuset ställts till förfogande för den staben.

Jan Andersson,

Eskestuna hemvärnsbataljon

Pukor,
trumpeter
pompa
och ståt.

Swedish Army Tattoo 2002.
En kryddig musikupplevelse
i världsklass! bla Myrra Malmberg.
Glober 6-8 september.

BILJETTBOKNING 07-1300 00 • WWW.SWEDISHARMYTATTOO.COM
ARRANGÖRER: FÖRSVARSMAKTEN • GLOBENARENORNA
FÖRSVARMUSIKCENTRUM • SPONSOR: SAAB AB

Rolf Lindén om uppsägningarna i Blekinge: "Fel diskriminera reservare"

Beslutet att säga upp reservarna var förhastat. Vi behöver all den kompetens vi kan få tag på.

Efter 20 års enträget arbete av hemvärnet bildades äntligen Blekinge skärgårdshvbataljon den 1 januari 2001. Bataljonens uppgift är (borde vara) att delta i skyddet av det marina basområdet och de svenska marina förband liksom PFP-förband som baseras i området.

Hemvärnet behövs redan i fred och under övningar för att lösa verkliga uppgifter. Skyddet måste kunna utföras i fyra dimensioner: på, över och under (sjö och mark) ytan samt över tiden.

Själv kom jag att också att ingå i general Paul Degerlunds (chef för södra militärdistriktet) utredning om nationella skyddsstyrkor, samtidigt som personal från Blekingegruppen (BleG) ingick i utredningen "Hemvärnet efter 2004".

Kompetensplattformar

Tidigt framgick, i båda utredningarna, behovet av en ökad kompetens i hemvärnet. Tillgång till kvalificerade instruktörer måste också säkras. Samtidigt framgick, att NS-förband, (marin basskyddsbataljon), inte skulle kunna lösa uppgifter förrän tidigast ett år efter order.

Det konstaterades också att NS-förbanden inte skulle få öva, varför hemvärnsförband kunde bli viktiga kompetensplattformar, något som alla skulle ha stor nytta av. BleG insåg då det unika tillfället för hemvärnet som KA 2:s nedläggning innebar.

Efter två föredragningar i rikshvavdel-

ningen och för rikshemvärnschefen och med sedvanliga redovisningar från BleG till MDS, rekryterades mer än 40 yrkesofficerare från KA2. Hemvärnskontrakt skrevs med MDS under det löpande budgetåret enligt konstens alla regler, men med viss administrativ fördröjning. Några problem med ersättning anfördes inte.

Lönemedel saknades

Sent under budgetarbetet med 2002 saknades det plötsligt "lönemedel". Man avsåg en ersättning, som enligt ett beslut på rikshemvärnsavdelningen från 1994 ska utgå med 1500 kr per månad till reservofficerare i hemvärnet.

Den enskilde kan inte avstå från ersättningen. Nu skulle vi plötsligt säga upp hemvärnskontrakt som skrevs för mindre än ett år sedan.

Formerna var virriga, och som bataljonschef fick jag, i olika omgångar, muntliga order från: chefen för Blekingegruppen, stabschefen i södra militärdistriktet, chefen för södra militärdistriktet, rikshemvärnschefen och chefen för grundorganisationsledningen i högkvarteret.

Det är en något anorlunda upplevelse att en lördag sent i december höra stabschefen i MDS i mobiltelefon beordra uppsägning av ett 25-tal hemvärnskontrakt!

Antalet kontrakt som fick behållas varierade dessutom kraftigt med ordregivarna: 5, 7, 10, 12, 13 samt 20 för att ta dem i stigande, dock inte kronologisk ordning.

Först 18 december erhöll Blekingegruppen

en skriftlig order.

Förhastat beslut

Bristen på pengar medförde att man vidtog åtgärder mot hemvärnskontrakten i stället för att ändra ersättningsbestämmelserna. Vi föreslog högkvarteret att utfärda en enkel bestämmelse som tillåter en reservofficer att avsäga sig månadsersättningen. Så har inte skett.

ÖB har överlämnat en för hemvärnet avgörande utredning, nationella skyddsstyrkor, till regeringen, vilken förväntas komma med förslag om hemvärnets framtid i höst.

Utredningen "Hemvärnet efter 2004", som har i uppdrag att se över de ekonomiska ersättningarna, ska vara klar i år. Att säga upp hemvärnskontrakt på ekonomiska grunder innan dessa helt avgörande inriktningar har presenterats är inte bara förhastat, utan också en oetiskt hantering av 25 individer i hemvärnet.

Reglerna har följts

General Mats Welff anser att Blekinge gått alltför snabbt fram. Så vitt jag förstår har Blekingegruppen helt följt regler och anvisningar samt öppet redovisat vad som planerades.

Han anser också att det är orimligt med mer än cirka tio reservare per bataljon, något som rikshemvärnsrådet anslutit sig till. Reservofficerare bör dessutom enligt rikshemvärnschefen endast bestrida befattningar på bataljons- och kompanichefsnivå.

Jag tycker det är orimligt att neka någon att gå in i hemvärnet

Reservarna i Blekinge skärgårdshemvärnsbataljon diskrimineras, skriver Rolf Lindén. Foto: Peter Nilsson

därför att han råkar vara reservofficer – det blir ju fallet, när reservofficer nr 11 ansöker!

Jag ser dessutom inte vad som hindrar att en reservofficer används för sin specialkompetens utan att vara tvungen att bli chef. Att ersättningssystemet däremot bör ändras har vi ju redan föreslagit.

Vi bör inte diskriminera någon, inte ens reservare, genom att neka inträde i eller säga upp från hemvärnet med hänvisning till ekonomi eller att det finns för många med samma försvarsintresse/yrke eller något annat i ett förband.

Vi bör inte diskriminera någon, inte ens reservare, genom att inte låta dem få söka till vilken befattning som helst i hemvärnet där kvalifikationerna är tillräckliga.

Vi ska ju bli fler, mer kvalificerade och få utökade uppgifter, så vi lär behöva all kompetens vi kan få tag på!

Rolf Lindén

Rikshemvärnschefen och stabschefen i södra militärdistriktet har båda avböjt att svara på

Kranustrustade bilar behövs

Den materiel vi nu tillförs behöver också transporteras. En sådan enkel sak som att få ut en kokvagn genererar stora problem då inga fordon finns.

Det skulle vara en stor fördel om varje bataljon fick ut 2–5 fordon, typ VW-bussar eller pickuper. Dessutom borde varje bataljon vara utrustad med en tyngre lastbil, typ tgb 40, som har kran. Många lyft är tunga.

T.J. batC

Impopulär mössa

I senaste numret av tidningen visas på sidan 20 en vintermössa. Denna mösstyp användes på prov 1940, i detta fall av Svea Livgarde. Mössorna överfördes sedan till hemvärnet, där de kallades vintermössa m/1941.

Jag har sett mössor med mössmärke m/1940 respektive mössmärke m/1941 för hemvärnet. Mössorna var aldrig populära och de blev aldrig allmänt införda.

Sven Engkvist, A6 Försvarshistoriska Museum, Jönköping

Ryssland upprustar krigsmakten

Ryssland upprustar krigsmakten, som god tvåa efter USA. Upprustningen har pågått sedan hösten 1999.

Tre miljoner man finns idag i "De väpnade styrkorna". Denna styrka kan snabbt ökas om mobilisering genomförs. Sedan Putin tillträtt som rysk president, genomförs numera mobiliseringsövningar.

Kärnvapentröskeln har sänkts med den nya säkerhetspolitiska doktrinen. Topol M2-robotar tillverkas och ersätter de gamla silorobotarna. Provskjutningar genomförs i princip varje månad.

Övar landstigning

Militärmanövern "Zapad 99" (Väst -99) genomfördes sommaren 1999 och var den största militärövningen i Ryssland på 30 år.

Systerubåt till U 137 som turistattraktion. Men Ryssland har modernare krigsmateriel. Foto: Per Sjöswärd

Landstigningsövningar äger rum varje år i augusti. Förstärkt marininfanteribataljon övar då landstigning i sydöstra Östersjön.

Tendenserna är just nu att ryska krigsmakten genomför ett större antal CPX-övningar (stabsövningar). I mars-april 2002 övades 58.armén, 20.armén, 27. motoriserade skyttebrigaden och en artilleribrigad. Krigsmaktens markoffensiv i Tjetjenien under hösten 1999 var mycket kraftfull och framgångsrik. Ett stort antal trupper (160 000) lyckades på

kort tid samlas inför Tjetjenien-operationen.

Vapenindustrin systerställer fyra miljoner män och kvinnor. Vapenexporten är enorm till länder som Kina, Nordkorea och Indien. Den säkerhetspolitiska doktrinen, som Putin skrivit under, pekar ut Väst som huvudmotståndare, trots problemområdena i södra Ryssland.

Rysk ekonomi är bättre än på 30 år. Tillväxt i alla samhällssektorer, inte bara olja och gas, utan även inom livsmedel- och textilindustrin som

ökar starkt.

Putin fortsätter att begränsa pressfriheten. Förstatliganden av fria radio- och TV-stationer äger rum. Även tidningarna berörs genom uteblivna leveranser av tidningspapper till de tidningar som kritiserar Putin.

Tidigare KGB-officerare får höga befattningar i administrationen. Den svensktalande KGB-officeren Sergej Ivanov utnämndes till försvarsminister för ett år sedan.

Estland, Lettland, Litauen, Slovakien, och Slovenien känner till ovanstående fakta om Ryssland och önskar omedelbart NATO-medlemskap. Beslut kan komma att fattas i november 2002 för dessa länder. De kan bli fullvärdiga NATO-länder år 2004. I Sverige fortsätter desinformation om den ryska krigsmakten.

Det är ju valår.

Lars Björk

Vi sätter in löständer på grannen

Jag tror inte att någon människa drar ut sina egna tänder och därefter sätter in löständer i grannens käft. Men det är precis vad vi håller på att göra med det svenska försvaret. Nu bantar vi ner, utarmar, förtunnar och drar bort resurser från vårt eget land och våra gränser för att utbilda soldater till tjänstgöring i andra länder.

Vi ska naturligtvis delta i fredsoperationer men också se till att vår egen försvarsmakt är intakt och verkligen att räkna med. När detta är tillfyllest ja först då sänder man trupp i fredsbevarande syfte.

Tänk om i maktens korridorer ty ett dovt muller börjar höras i de djupa folkleden.

Rolf Höglund

Vi veteraner är en tillgång

Har i tidningen Hemvärnet sett att vissa veteraner känner sig utanför. Hemvärnet har inte råd med detta. Vi är en resurs. Vi har under många år delvis som chefer lett och utvecklat hemvärnet. Många har ett förflutet i försvaret, kan delta i övningar och fungera som instruktörer och förrådsmän.

Ta tillvara veteranerna, vi är en resurs som är billig. Vi har ofta stor civil erfarenhet som arbetsledare och företagschefer. Vi har ansvarat för ledarskap, miljö, logistik, ekonomi, pedagogik, etik och ibland svåra personalfrågor.

Utnyttja oss så länge vi orkar och vill vara med.

Alf Mattsson, veteran,
fd hemvärnschef

Satsa på befintliga kompanier

Fokus i dag inom Försvarsmakten är våra internationella åtaganden. Detta är rätt. Men hemvärnet har fått för lite prioritet, trots nya och mer kvalificerade uppgifter. Det måste satsas mer resurser på rekrytering, utbildning och materiel till hemvärnet.

Rekryteringen till tremånadersutbildningen måste förbättras. Utbildningsanslaget till hemvärnet måste höjas så att hemvärnsförband kan öva mer över tiden än enbart lördagar och söndagar.

Modern och ändamålsenlig materiel måste tillföras och i en snabbare takt. Mörkerutrustning för

grupp och pluton samt tekniska resurser för att bättre lösa uppgiften bevaka och skydda viktiga objekt krävs.

Hemvärnet i de nationella skyddsstyrkorna måste tillföras fordon för att kunna lösa uppgifter över ytan. Varför inte begagnade SISU från utlandsstyrkorna nu när nya tillförs?

Varför ska vi ha 170 hemvärnsbataljoner när vi inte kan bemanna hälften? Varför ska särskilda jägarkompanier införas i hemvärnet? Varför inte satsa på högre kvalitet hos de befintliga kompanierna med möjlighet att lösa diversifierade uppgifter?

Claes-Åke Henricsson

Rensa ut de som är inaktiva

Jag är förvånad att införandet av basker i Hemvärnet kan leda till så många insändare som det gjorde i det senaste numret av Hemvärnet. Det är stridstekniskt betydelselöst vad vi har för huvudbonad. Vad som är avgörande stridstekniskt är hur mycket vi övar.

I senaste numret av Hemvärnet står det att när det gäller uppfyllandet av kontrakt så ligger det mellan 26 och 59 procent. Hur ska man kunna trimma ihop ett förband där så många inte bryr sig om att komma på övningarna?

Jag är själv med i ett kompani där det på övningarna kommer mellan tio och femton personer. Det går aldrig att öva grupper och plutoner i ett gemensamt uppträdande. Mäniskor som frivilligt skrivit på ett kontrakt att göra futtiga 20 timmar och ändå inte gör det måste uteslutas.

Oduglingarna kan inte gömma sig bakom ursäkten att cheferna är för dåliga. Då kan man själv gå på befälskurser och utbilda sig. Man kan även gå på stämmor där befälen väljs och ställa krav på dem som kandidater så att man får trupp-utbildare som chefer och inte mysfarbröder.

Kapten Custer

Släpp nollorna loss, det är vår!

I senaste numret av Hemvärnet (2/2002) redovisas dystert statistik över kontraktsuppfyllnaden i olika delar av landet.

I riket som helhet var det endast cirka 40 procent av hemvärnsmännen som under 2001 gjorde det antal timmar de förbundit sig att göra. Det är en mycket viktig uppgift att så snart som möjligt kartlägga de förhållanden som ligger bakom detta faktum.

På läsarnas forum argumenterar flera för att hemvärnet måste krympas. Jag delar denna uppfattning. Jag har svårt att se hur ett hemvärn värd namnet delvis skulle kunna bestå av personer som övar mindre än 20 timmar per år.

Ingen verkar heller argumentera för en sådan linje, ändå accepterar chefer år efter år att det finns ett stort

antal hemvärnsmän som inte uppfyller sina kontrakt.

Kanske ligger det nu nära till hands, åtminstone för den som vill undvika konflikter, att avvakta utredningen om hemvärnet efter 2004. Varför? Vi måste omedelbart ta oss till en situation där hemvärnet till alla delar består av personal som uppfyller sina kontrakt, även om det innebär att en betydande del av dagens personal måste avvecklas.

Viktig signal

Ett förhållandevis stort antal hemvärnsmän är sk nollor. Jag tycker att dessa hemvärnsmän ska avvecklas så fort som möjligt. Det är en viktig signal internt, men även en viktig signal till berörda beslutsfattare. Vem tjänar då på att vi låtsas vara större än vi egentligen är?

Det är hög tid att

Bataljonsövning i Göteborg. Foto Josephine Freje Simonsson.

de som brinner för hemvärnet får uppleva att de är en del av ett förband som är motiverat och välövat.

De resurser som läggs på att väcka nollorna har en alternativ användning. Det är bättre att lägga ned resurserna på dem som deltar i verksamheten men som inte uppfyller sina kontrakt. Sanno-

likt är det lättare att få dessa att uppfylla sina kontrakt, vilket måste vara målet.

Svårt att få svar

Jag har varit i kontakt med rikshemvärnsavdelningen och bett att få en uppskattning av vad det kostar, att hålla kvar nollorna i hemvärnet. Tyvärr har jag inte fått något svar.

Jag har också frågat om någon statistisk analys har gjorts av det omfattande material som finns i pliktverkets databas. Vi behöver på olika sätt undersöka vilka mekanismer som gör att vissa väljer att inte delta i verksamheten. Även denna fråga är dock ännu obesvarad.

Magnus Sjöström, C. Insatspluton Umeå 2.

Nya direktiv svälter ut hemvärnet

Tydligt har vi fått nya direktiv om vad som ska gälla för insats/beredskapsplutonerna. Från bataljonsnivå måste man se till att plutonen är personellt fylld eller så ryker bataljonsstatusen.

Det intressanta i detta är ju att bara för något år sedan talades det om beredskapsplutonen som inkörsporten för de yngre som vill gå med i hemvärnet. Redan då diskuterades om vad som beredskapsplutonen skulle

utföra.

Uppgifter ansågs då kräva personer med god rörlighet, helst under 47 år. Varför man ska frångå dessa principer vete gudarna men troligen måste något politiskt finger

ha varit med i spelet.

För om man vänder på det hela och låter vem som helst vara med i beredskapsplutonen bara för att denna ska vara fylld faller ju hela resonemanget med rekryteringen. Ska vi

inte även i framtiden försöka rekrytera ny personal? Om inte kommer Thage G:s avslöjande om planerna på att svälta ut hemvärnet att gå i uppfyllelse.

R Modig, rekryteringsansvarig Herrljunga hvpluton

Dra in ammunition ren populism

Beslutet att ta från oss den näst viktigaste detaljen i vår utrustning, nämligen ammunitionen, anser jag vara inget annat än populism. Precis som rikshemvärnschefen skriver, så har media ägnat tid åt hemvärnets eldhandvapen.

Jag tycker det är

lysende att man kontrollerar vapnen, samt att vi fått ett patronlängeslås. Men det är nu det helt plötsligt spårar ur. "Det har ifrågasatts om dagens säkerhetspolitiska läge motiverar så hög beredskap. Det finns enligt min uppfattning inte längre några beredskapsskäl",

säger rikshemvärnschefen.

Det går inte ihop. Vi ska ta första stöten. Vi ska kallas ut först, om något allvarligt inträffar. Vi ska säkra viktiga objekt. Vi har precis inrättat insatsplutoner och insatsgrupper, som ska vara än mer förberedda än den normala

hemvärnsmannen. Vi övar på att säkra och inta objekt. Vi kommer direkt stridsberedda, därför har vi utrustningen hemma.

Man började med att skrota mob-förråden. Redan då undrade jag hur det skulle gå till att organisera utkörning av utrustning till persona-

len. Med historien som referens, så vet vi att det brukar gå väldigt fort när det smäller. Då inte ens hemvärnskompanierna är betrodda med att förvara ammunitionen, befinner sig vår ammunition 13 mil bort, på ett regemente som håller på att avvecklas.

Benny Hansson

Försvarsmakten vill inte ha någon militär ammunition i hemmen.

Hemvärnet avväpnas

Vi i Knislinge hemvärn undrar vad militära myndigheter menar med att samla in vår tilldelade mobammunit. Den förklaring vi har fått är att någon hemvärnsman har slarvat bort sitt paket. Om jag gör detta har jag svikit ett förtroende, och bör straffas enskilt.

Har jag använt mobammunit som nyråssmällare har jag gjort mig skyldig till två grova förseelser, dels att bryta förpackningen,

dels att skjuta tvärt emot alla regler. Hemvärnschefen måste då hämta vapnet och övrig militär utrustning och polisanmäla händelsen.

Jag trodde att kollektiv bestraffning inom det militära var förbi.

Detta är ytterligare ett sätt att avväpna vårt svenska hemvärn. Satsningen på hemvärnet är enligt min mening bara vackert tal som saknar grund.

Mats Olofsson, hemvärnsman sedan 1977

Briljera med utrustningen

Vi har med största sannolikhet den kunskapsnivå som behövs för att hantera modern utrustning. Nu tänker jag inte bara på vapen, utan först och främst på fordon och båtar.

Efter de gånger jag övat med ungdomar som anslutit sig till hemvärnet, står jag där lika funderande varje gång. Med vad ska jag locka, uppmuntra och belöna dessa ungdomar som nyligen avslutat sin grundutbildning?

Jag vill som gruppchef kunna briljera med utrustning och höra ett "whoaw", från soldaterna jag har stående på linje framför mig. Det vore fantastiskt roligt och samtidigt en belöning till mig själv och alla andra befäl för alla timmar vi lägger på hemvärnets verksamhet.

Rolf Rydberg, gruppchef, Säbrå hemvärnskompani, Härnösands bataljon

Yrkesofficerare tror inte på hemvärnet

Det måste erkännas att man blir lite smickrad som hemvärnsofficer när försvarsministern och andra höga beslutsfattare säger sig tro så enormt på hemvärnet. Men de yrkesofficerare som är närmast hemvärnsförbanden och i enstaka fall även är hemvärnsbataljonschefer, verkar inte riktigt tro på att vi klarar våra uppgifter.

Jag har under en längre tid fått höra av de yngre hemvärnssoldaterna att "varför säger yrkesbefälen att vår värnplikt är så enormt bra, nästan överlägsen andra länder vid jämförelser. Men så fort vi blivit hemvärnssoldater

verkar de inte som vi kan någonting längre". Man kan ju undra hur yrkesofficerarna så totalt kan underkänna sig själva som utbildare av värnpliktiga genom åren.

Samtidigt förväntar sig de yngre hemvärnssoldaterna att cheferna ska hålla samma nivå som de befäl de hade under grundutbildning och utlandstjänstgöring.

Äldre hvkompanichefer kan inte på grund av bristfällig utbildning möta dessa militära krav – med undantag för ett fåtal duktiga, välutbildade och motiverade hemvärnskompanichefer.

Hur kommer man tillrätta med dessa problem?

Jo, för det första måste yrkesofficerare närmast hv-förbanden börja tro på att hemvärnet kan lösa sina uppgifter.

För det andra: Om vi ska kunna kalla oss för hemvärnsbataljoner och hemvärnkompanier, ska cheferna ha samma kompetens som chefer på motsvarande positioner inom övriga armén.

Om så icke är fallet ska kravet ställas att antingen får du utbilda dig till rätt nivå eller kliva åt sidan.

Lars Heikkinen, lokalred Västerbotten

Lokalredaktörer

● **Skånska dragongruppen, Södra skånska gruppen:** Lennarth Johansson, Nässelblomsvägen 30, 290 37 Arkelstorp, telefon, fax 044-913 49, e-post lmjoh@swipnet.se, Bo Bengtsson, Skåretvägen 3, 260 41 Nyhamnsläge, tel 042-34 63 67, 070-697 35 53, e-post cong-staffan@telia.mail.com

● **Kronobergsgruppen:** Åke Juhlin, Rågstigen 6, 343 74 Liatorp, e-post ake.juhlin@telia.com

● **Hallandsgruppen:** Leif Sondell, Stenlösevägen 37, 310 50 Slöinge, tel 0346-405 12, 070-6944246. Roger Bengtsson, Västra v. 6, 302 65 Halmstad, tel 035-409 02, mobil 070-36 28 727, e-post r.bengtsson@home.se

● **Göteborgsgruppen, Bohus-Dalgruppen, Älvsborgsgruppen, Skaraborgsgruppen:** Lars Brink, Dr Lindhs gata 1, 413 25 Göteborg, tel/fax: 031-82 75 26, mobil 070-7669292, e-post lars.brink@telia.com, Mats Gillners, Skogsvägen 5, 46832 Vargön, tel/fax: 0521-22 36 74

● **Gotlandsgruppen:** Ulf Hörsne, Linegård Hörsne, 620 23 Romakloster, tel 0498-37 095, fax: 0498-37 180

● **Livgrenadjärgruppen:** Per Sjöswärd, Linégatan 25 A, 582 25 Linköping, tel 013-14 54 75, fax 013-10 11 56

● **Livgardesgruppen:** Hanseman Calås, Bohusgatan 27, 11667 Sthlm. tel 08-644 39 69, 070-768 21 85, e-post: ordmix telia.com

● **Södertörnsgruppen:** Göran Pettersson, Björkvägen 7, 130 40 Djurhamn, tel/fax 08-571 515 87

● **Södermanlandsgruppen:** Kent Lund, Strandgatan 10 A, 633 43 Eskilstuna, 016-14 62 40, fax 016-14 96 80, mobil 0708-20 01 24

● **Upplandsgruppen:** Björn A. Johansson, Eva Lagerwallsgatan 2, 756 43 Uppsala, tel 018-12 40 32

● **Värmlandsgruppen:** Karl-Henrik Bergman, Hillringsberg, 67020 Glava, tel 070-2079457

● **Dalregementsgruppen, Gävleborgsgruppen:** Hans Lindqvist, Hökviken, 791 91 Falun, tel 023-222 49

● **Västernorrlandsgruppen, Jämtlandsgruppen:** Rolf Höglund, Krokvägen 2, 864 33 Matfors, tel/fax 060-20005, 070-6346162

● **Västerbottensgruppen:** Christer Norberg, Aronsberg 13, 910 60 Åsele, tel 0941-663 12, 070-517 58 34, fax 0941-661 80, Lars Heikkinen, Hemgårdsgatan 37, 934 31 Kåge, tel 0910-721690, 070-2629288, e-post: lars.heikki@kagehus1.se

● **Norrbottnensgruppen:** Jan Backman, Dalbackavägen 39, 945 92 Altersbruk, tel/fax 0911-20 40 37

● **Lapplandsjägargruppen, Norrbottens gränsjägargrupp:** Sven Kostenius, Rantajärvi 78, 957 94 Övertorneå, tel 0927-230 00, fax 0927-231 23

POSTTIDNING

Avsändare: Tidskriften Hemvärnet, 107 85 Stockholm

Fel adress? Om din tidning kommer med fel adress, uteblir eller skickas till dig, trots att du lämnat hemvärnet, ska du i första hand vända dig till din militärdistriktsgrupp för rättelse, inte till tidningens redaktion. Detta gäller all krigsplacerad personal, alltså både hemvärnsmän och avtalspersonal.

Präst går på charmoffensiv

**Hälften präst och hälften militär.
Mikael Bennsten missionerar på
båda fronterna.**

Präster är som folk är mest, säger Mikael Bennsten, veterligen den förste bataljonspastorn i hemvärnet på Västkusten.

Vi sitter i Kode hemvärnskompanis expedition och det är bara några minuter kvar innan kompanistämman börjar. Mikael är emellertid inte alls någon medelsvensson, eller ens någon vanlig präst. Han har en oerhörd aptit på hemvärnet och kände sig lycklig när kontraktet med Hisinge Inlands hvbataljon med placering i Kode kompani blev klart.

På 1980-talet var Mikael pastor på en cykelskyttebataljon och även civil präst på Lv 6 med majors grad.

Nu är han löjtnant i hemvärnet och glädjen över att åter tillhöra Försvarsmakten lyser igenom.

– Varje bataljon behöver en präst, säger Mikael som till att börja med tagit sig an utbildningen i krishantering.

Finns till hands

Över halva kompaniet kom på första övningen vilket visar vilket sug det finns efter kunskap på området. I ett nummer av OM-kretsen, bataljonnens tidning, föreslår han att tid avsätts för gemenskapsövningar i fält och gemenskapsträffar på hemvärnsgårdarna. Mikael förtydligar:

– Vi kan finnas till hands för människorna i förbanden och inför övningarna samla medlemmar till bön och meditation. I vår organisation behöver vi stötta varandra.

En speciell sida av soldatlivet är att män har svårt att hantera känslor.

Okonventionell och med stark känsla för traditionen. Löjtnant Mikael Bennsten tillför andliga resurser till Kode hvkompani.

– Ett bra befäl är den som får avlösning, det vill säga erkänner sin egen oförmåga och låter ställföreträdaren ta över.

Mikael Bennsten beskriver sig själv som själslasörjaren som vill vara ute i busken. Det är väl arvet från pappan, officer på 117, som gör sig gällande.

– Jag ligger hellre i tält hos mannarna än inomhus med staben, säger Mikael och berättar med inlevelse om situationer där han agerat mer som soldat än präst.

– I mitt hjärta är jag fortfarande kvar på 117s livkompani.

Lyriska för prästen

Kompaniets personal är lyriska över att ha en egen fältpräst - och en skojfrisk sådan dessutom.

På väggen i kompaniexpeditionen hänger en målning som föreställer pastorn själv på en studsmatte när han hoppade sig in i Guinness rekordbok. Mikael Bennsten är full av infall och påfallande produktiv.

En aktuell idé är en "operation charmoffensiv" för att höja hemvärnets status och få fler medlemmar. Ortens alla föreningar föreslås få besök av patruller med budskapet att hemvärnet behövs för att skydda de sina och det man håller kärt - friheten, tryggheten, kristen tro och tradition, samt kulturen fäder och mödrar efterlämnat att bevara och förnya.

Själv är inte Mikael främmande för att ragga till en påtänkt ungdomsavdelning bland sina konfirmander.

– Redan som 15-åring kan man bli antagen till hemvärnet. Ungdomen är Sveriges framtid.

Text & foto: Ulf Ivarsson

Fakta

På de 29 militärdistriktsgrupperna finns redan pastorer och högkvarteret funderar på i vilken mån präster också ska knytas till hvbataljonerna.

– Uppgifterna skulle vara korum, gudstjänster, enskilda samtal och krisstöd, säger fältprost Sten Elmberg.

Ett antal präster som tidigare tjänstgjort på regementen, i utlandsmissioner och på långresor kan tänkas vara intresserade men knappast så att det räcker till varje bataljon. Försvaret måste också göra en avvägning med hänsyn till kostnaderna.